BELSŐ HASZNÁLATRA!

A MUNKÁSŐRSÉG PÁRTIRÁNYÍTÁSA

Kiadja:
a Munkásőrség Országos Parancsnoksága
propaganda és sajtó osztálya

Budapest 1986

BELSŐ HASZNÁLATRA!

A MUNKÁSŐRSÉG PÁRTIRÁNYÍTÁSA

Kiadja:
a Munkásőrség Országos Parancsnoksága
propaganda és sajtó osztálya

Budapest 1986

ÍRTA:

Nagy Sándor,
az MSZMP KB párt- és tömegszerveztek osztálya
munkatársa

LEKTORÁLTA:

Kovács Jenő,
az MSZMP KB párt- és tömegszervezetek osztálya
helyettes vezetője

FELELŐS KIADÓ:

Borzák Lajos

BEVEZETŐ

A párt vezető szerepe a szocialista társadalom tervszerű építésének törvényszerűsége, amely a szocialista építés minden szakaszára érvényes. Ez egyenesen következik a munkásosztálynak a gazdasági, az állami és a társadalmi életben betöltött szerepéből, a kormányzó pártnak a szocializmus építéséért és védelméért viselt felelősségéből.

A párt vezető szerepe következetes érvényesülésének, a szövetségi politika sikerének nélkülözhetetlen feltétele: a párt és a tömegek kölcsönös bizalmon nyugvó szoros együttműködése. A szocialista társadalom létrejötte és fejlődése feltételezi, igényli a dolgozó osztályok aktív, kezdeményező, egyre tudatosabb részvételét a szocializmus építésében. A közös cselekvést a közös érdekek kívánják meg. A tömegek társadalmi tudatosságának és aktivitásának kibontakozása azonban nem ösztönös, automatikus folyamat, ezt a párt tudatosan irányítja, szervezi. Ez a párt és a tömegek kapcsolatának erősítését szolgálja, amelyben fontos szerep jut a társadalmi alapon működő szervezeteknek, így a munkásőrségnek is.

A munkásőrség pártirányítását ugyanazok a tényezők teszik szükségessé, amelyek a párt vezető szerepének érvényesülését a szocializmusban egyébként is indokolják, továbbá a társadalmi szervezetekkel szemben támasztott össztársadalmi követelmények megfogalmazásának, tevékenységük tudatos koordinálásának szükségessége.

A munkásőrség megalakulása óta a párt mindig figyelembe vette a testület helyét, szerepét szocialista társadalmunkban, számolt társadalmi jellegével. Konkrétabbá, pontosabbá váltak az egységes hátországvédelmi feladatok, változtak, fejlődtek a működés, a felkészülés személyi, anyagi, technikai feltételei. A pártirányítás tette lehetővé, hogy a testület ma is az eredeti küldetését teljesíti, hogy jól szervezett, politikailag és szakmailag felkészített, társadalmi fegyveres testület.

A pártirányítás és -ellenőrzés formái, módszerei természetesen sokat változtak, fejlődtek az évek során, s ez jól hatott a pártirányítás tartalmára is. A feladatok azonban ma is megkövetelik mind a döntések, mind a végrehajtás szakaszában a módszerek tökéletesítését, korszerűsítését.

A munkásőrség működésére és pártirányítására jelentős hatást gyakorolt

– a helyzet elemzésével, a főbb követelmények újbóli áttekintésével, a pártszervek és -szervezetek, valamint a munkásőrparancsnokságok időszerű feladatainak megszabásával – az MSZMP Politikai Bizottsága 1984. augusztus 14-i határozata.

E kiadvány célja éppen az, hogy e határozat egységes értelmezését segítse, járuljon hozzá a pártirányítás színvonalának emeléséhez. Ehhez ad információkat a munkásőrség jelenlegi működéséről; értelmezi a testület közvetlen pártirányításának elveit és megvalósulási formáit; elemzi a pártszervek és -szervezetek számára meghatározott legfontosabb feladatokat – elsősorban a politikai nevelőmunkában – és a gyakorlatban bevált módszereket ajánl ezek végrehajtásához.

A kiadvány címzettjei: a munkásőrség irányításában, a működés feltételei megteremtésében érdekelt pártbizottságok vezetői és tagjai, munkatársai; a munkásőrség építésében, a testület tagjainak politikai nevelésében tevékenyen részt vevő – vagy perspektívában abban bekapcsolódó – pártszervezetek vezetőségei.

Az érdekeltekhez eljutva, a munkásőrség pártirányításáról szóló írás alkalmas arra, hogy rendszerezze a közel három évtizedes tapasztalatokat, kiegészítse a meglevő ismereteket. Hozzájárul a munkásőrség helyének, szerepének, társadalmi küldetésének jobb megértéséhez, a pártirányítás elveinek, főbb módszereinek egységes értelmezéséhez, gyakorlatához.

Így eszköze lehet az MSZMP XIII. kongresszusa határozata megvalósításának.

Dr. Petrovszki István,
az MSZMP KB párt- és tömegszervezetek osztálya
vezetője

I.

A MUNKÁSŐRSÉG MEGALAKULÁSA, A TESTÜLET FŐ FELADATAI

A munkásőrség létrejötte konkrét történelmi helyzethez, körülményekhez kötődik. Abban az időben az 1956-os ellenforradalom leverése volt a közvetlen feladat, majd az ország törvényes rendjének helyreállítása, a szocialista építés újrakezdése, a munkásosztály hatalmának biztosítása, megszilárdítása.

Az MSZMP Ideiglenes Központi Bizottságának 1956. decemberi határozata megteremtette a kibontakozás elvi platformját. Helyreállította a marxista–leninista elvek és normák érvényesülését a gyakorlatban, biztosította torzulásoktól mentes alkalmazásukat a társadalomban, a pártéletben. Napirenden levő feladat volt az ellenforradalom nyíltan fellépő, garázdálkodó fegyveres csoportjainak felszámolása, ártalmatlanná tétele. Ebben segített a Szovjetunió, amely minden támogatást megadott a szocialista rend helyreállításáért vívott küzdelemben. A párt irányításával sikerült rövid idő alatt felszámolni az ellenforradalmat, mert a párt hívó szavára felsorakoztak azok az erők, amelyek a szocializmusban látták népünk és saját boldogulásuk útját. A konszolidációs folyamat segítői sorában élen jártak azok a kommunisták és pártonkívüli hazafiak, akik a karhatalmi ezredekben fogtak fegyvert és mindazok, akik részt vállaltak a fegyveres erők és testületek újjászervezésében. A munkásőrség megalakítására a konszolidációs folyamat kezdetén került sor.

A gyárakban, az üzemekben, az intézményekben, az állami gazdaságokban, a termelőszövetkezetekben léteztek már védelmi őrségek, olyan erők, amelyeket a munkások saját kezdeményezésükre hoztak létre. A munkásosztály legjobbjainak ez az áldozatvállalása lehetővé tette, a békés építés feltételeinek megteremtése pedig megkövetelte egy új fegyveres testület létrehozását is.

A munkásőrség szervezéséről az MSZMP Ideiglenes Intéző Bizottsága 1957. január 29-i határozatában döntött. Ez a határozat már a gyári fegyveres őrségekből, illetőleg a nagy ütemben szerveződő munkásőralakulatokból létrejött munkásőrség feladataival, irányításával, szervezetével, állományával – így például a munkásőrtagság feltételeivel – foglalkozott.

A párthatározat után, 1957. februárban megjelent a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1957/13. számú törvényerejű rendelete (ma is érvényben van, ezen alapul a munkásőrség működésének jogi szabályozása),

majd a végrehajtásról rendelkezett a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány 3075/1957. számú, február 18-án kelt határozata.

A teljes konszolidációhoz szükséges volt, hogy – a forradalmi-karhatalmi erők mellett – a munkásosztálynak önkéntes alapon felfegyverzett testülete legyen, amely közvetlenül részt vesz a belső és a külső ellenséges erők restaurációs kísérleteinek elhárításában. A testület megalakulása szoros összefüggésben volt a pártnak a hatalom megszilárdítására, erősítésére irányuló törekvéseivel.

A párt egy *teljesen új osztályszervezetet* hozott létre. Ez a szervezet *közvetlen kifejezője* volt a munkásosztály ama törekvésének, *hogy* a konszolidációt segítő *termelőmunkájával egyidőben, részese legyen saját hatalma fegyveres védelmének.* A párt fegyvert adott a munkásosztály, a parasztság legjobbjainak kezébe, és ezzel a proletárdiktatúra társadalmi, politikai rendszerében sajátos helyet elfoglaló önkéntes szervezetet, társadalmi fegyveres testületet sorakoztatott fel.

A munkásőrség népköztársaságunk fegyveres erőinek és testületeinek részeként védelmezője a munkásosztály politikai hatalmának. Önállóan és velük szoros egységben, együttműködésben látja el az egységes hátországvédelmi rendszerből rá háruló feladatokat, illetve készül annak teljesítésére.

A munkásőrség megalakulása óta, az MSZMP közvetlen irányításával, a pártszervek folyamatos ellenőrző, segítő tevékenységével működik. A munkásőrség működésének és a pártirányításnak az elvei változatlanok. A nemzetközi helyzet változásai és a hazai társadalmi-politikai viszonyok fejlődése azonban indokolták a fő feladatok időszakonkénti újbóli meghatározását. Rendszeresen sor került a vezető pártszervek határozata végrehajtásának ellenőrzésére.

A megalakulást követő kezdeti időszakban az MSZMP Politikai Bizottsága és Titkársága aránylag sűrűn – általában évente – napirendre tűzte a munkásőrség működését, az aktuális feladatokat is meghatározva.

Az alapítást meghatározó pártdokumentumon kívül három, ma is érvényes, egymásra épülő politikai bizottsági határozat szabja meg a munkásőrség folyamatos működését, feladatait.

E kiadvány egészében és részleteiben is a legújabb, az 1984. augusztus 14-i Politikai Bizottság határozatára épül. Mielőtt azonban erre rátérnénk, érdemes az előző állásfoglalások fontosabb megállapításait megismerni.

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1966. január 4-i ülésén a munkásőrség megalakulása óta eltelt közel egy évtized tapasztalatai, valamint a

konkrét helyzet elemzése alapján fogalmazta meg a testület helyét, szerepét és perspektíváját, megalapozta a további intenzív fejlődést.

Ma is érvényben levő határozatában szabályozta:

– a munkásőrség alapvető feladatait;

– a pártirányítást és a fontos pártmegbízatásnak minősített, személyes felelősségű parancsnoki munkát;

– az együttműködést a fegyveres erőkkel és testületekkel;

– a kiképzés és az igénybevétel rendjét, mértékét;

– a működés anyagi és technikai feltételeivel kapcsolatos feladatokat.

Kiemelten és részletesen szabályozta a munkásőrfelvétel feltételeit és annak rendjét. Útmutatást adott a tervszerű állományépítő, -szervező munkához:

– a munkásőrség tényleges állománya elsősorban a termelőmunkában közvetlen résztvevő párttag, a KISZ-ben és más tömegszervezetekben aktívan tevékenykedő pártonkívüli dolgozókból szerveződjön;

– munkásőr lehet minden dolgozó, aki egyetért a párt politikájával, annak megvalósításában tevékenyen részt vesz, napi munkája mellett, ellenszolgáltatás nélkül, önként vállalja a szocialista haza fegyveres védelmét; munkásőr-kötelezettségeinek teljesítését esküvel fogadja;

– a munkásőrség összlétszámának legalább 70–75 százaléka párttag legyen;

– a munkásőrségbe történő felvételt a munkahely szerint illetékes pártalapszervezetnél lehet kérni. A felvételről a taggyűlés javaslata alapján az irányító párt-végrehajtóbizottság határozzon;

– a munkásőrtevékenységet pártmegbízatásnak kell tekinteni;

– nem lehet munkásőr, aki nem kaphat tiszta erkölcsi bizonyítványt;

– a munkásőrszolgálat alapideje 5 év. A munkásőr az 5 év letelte után – pártszervezete egyetértésével – továbbra is vállalhatja a szolgálatot, vagy tartalékállományba mehet, illetve leszerelhet;

– a tényleges állományban egészséges arányú, rendszeres cserélődés valósuljon meg. A párttagság megfelelő arányát és a cserélődés mértékét egységszinten kell biztosítani.

Az MSZMP KB párt- és tömegszervezetek osztálya és a Munkásőrség Országos Parancsnoksága közösen tett jelentést 1975-ben az MSZMP Politikai Bizottságának a fenti határozat végrehajtásáról. Az elemzés, amely az *MSZMP Politikai Bizottsága 1975. január 14-i ülésén* határozattá vált, megállapította, hogy a munkásőrség közvetlen pártirányításának és -ellenőrzésének módszerei, formái kialakultak, ugyanakkor feltárta a még meglevő hiányosságokat.

A pártszervezetekkel összehangoltan végzett kádermunkát tervszerűnek minősítette. Felhívta a figyelmet arra, hogy a hivatásos parancsnokok utánpótlása többségében a társadalmi állományból történjék.

A jelentés elismerte a tervszerű állományépítés, a kommunista nevelőmunka és a kiképzés, felkészítés eredményeit, amely a politikailag egységes, fegyelmezett állományban valósul meg. Bírálta a pártonkívüliekkel szembeni helyenkénti bizalmatlanságot, a felvételek előkészítésének kampányjellegét. A pártszervek és a parancsnokságok figyelmét felhívta, hogy nagyobb gondot kell fordítaniuk a testület tekintélyét veszélyeztető rendkívüli eseményekre. *A Politikai Bizottság határozata megállapítja:*

„1. A munkásőrség teljesíti hivatását. Erkölcsi-politikai állapota, szervezettsége, felkészültsége és tevékenysége megfelel a Politikai Bizottság 1966. január 4-i határozatában megszabott követelményeknek.

A testületben biztosított a munkáshatalom, a szocialista rendszer fegyveres védelmét önként vállaló dolgozók felkészítése, kommunista, hazafias nevelése. Az eltelt időszakban a munkásőrség tovább fejlődött, erősödött tevékenységének politikai tartalma, mozgalmi jellege, működése a jelen és a jövő feladataihoz igazodik.

2. A munkásőrség működése és pártirányítása továbbra is a Politikai Bizottság 1966. január 4-i határozatában foglalt elvek szerint történjék.

a) Felhívja az irányító pártszervek figyelmét a munkásőrtevékenység további fokozott segítésére, a pártszervezetek ezzel kapcsolatos munkájának javítására;

b) A munkásőrség országos parancsnoka biztosítsa az elért eredmények megszilárdítását, a munka tartalmának folyamatos javítását, valamint a feltárt hiányosságok megszüntetését."

A határozatok következetes végrehajtása eredményezte, hogy a *Politikai Bizottság 1984. augusztus 14-i* határozatában kimondhatta: *„A munkásőrség a Politikai Bizottság 1966. január 4-i határozatában foglalt követelményeknek megfelelően működik, fejlődik. Az MSZMP XII. kongresszusa határozatai alapján teljesíti a politikai nevelőmunkában, a gazdasági építésben, a harckiképzésben és a gazdálkodás területén rá háruló feladatait. Lépést tart a változásokkal, folyamatosan megújul, igazodik a társadalmi, a közéleti, a gazdasági körülményekhez. A munkásőrségben jól ötvöződik az önkéntes, mozgalmi-politikai és fegyveres testületi jelleg.*

Meghatározó maradt társadalmi alapja, demokratikus szelleme. Tovább fejlődött a politikai nevelő, káderképző jellege, a párttaggá nevelés egyik bázisa."

„A Munkásőrség a Magyar Népköztársaság törvényei szerint működik, jogszabályai rendezettek. A politikai Bizottság 1975. évi határozatát követően – a honvédelmi törvényt figyelembe véve – a munkásőrség állami felügyeletét rendező minisztertanácsi rendelet és határozat került kiadásra.

A testület tevékenységének szabályozottsága teljes körűen biztosítja a működés törvényességét. A munkásőrség elfoglalja helyét az állami jogrendszerben."

II.

A MUNKÁSŐRSÉG MŰKÖDÉSE

1. A testület szervezete és vezetése

A munkásőrség területi elv szerint épül fel. Egységei a városok és környékük, illetve a budapesti kerületek ipari, mezőgazdasági üzemeire, intézményeire épülnek, az állományt onnan szervezik. A munkásőrök egységekbe, illetve alegységekbe tömörülnek. Az egységek közvetlenül a budapesti, a megyei parancsnokságoknak vannak alárendelve. E parancsnokságok az országos parancsnokság hatáskörébe tartoznak.

Az ország egész területén azonos az egységek tagozódása, az alegységek felépítése. Az egységek létszáma, nagysága változó, függően a működési területek nagyságától, s feladataiktól. Az egységparancsnokságok a közigazgatási központokban, a városokban, Budapesten a kerületekben működnek. (Ettől eltérően néhány nagyüzemben, a Csepel Művekben, a Rába Magyar Vagon- és Gépgyárban és a Nitrokémiai Művekben, a Mecseki Szénbányáknál és a zalai olajbányászoknál működik az üzemi pártbizottságok irányításával munkásőr-egység.) Az egységek pártirányítását a városi (a budapesti kerületi) pártbizottságok végzik.

A fentiek az évek során korrekciókkal, a közigazgatási változások figyelembevételével alakultak ki, s a testület szervezeti felépítésének egyszerűsödését eredményezték.

A Politikai Bizottság 1984-ben megállapította:

„A munkásőrség diszlokációja a feladatokhoz igazodik. A munkásőr-egységek szervezete korszerűsödött.

Korszerűsödtek az országos parancsnokság, a budapesti, a megyei és az egységparancsnokságok törzsei, növekedett a harcoló erők létszáma."

A munkásőrség élén az országos parancsnok áll, akit – a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága javaslatára – a Minisztertanács nevez ki. Az országos parancsnok a munkásőrséget egyszemélyi felelősséggel, az országos parancsnokság és az alárendelt parancsnokságok útján irányítja.

A munkásőrség tevékenységének szakterületeit az országos parancsnok első helyettese, helyettesei; szakágazatait az országos parancsnokság osztályvezetői irányítják. A budapesti és a megyei parancsnokok az országos pa-

rancsnok közvetlen alárendeltjei; kinevezésük az országos parancsnok hatáskörébe tartozik.

A budapesti és a megyei parancsnokok a területükön működő összes munkásőregység, -alegység és munkásőr szolgálati elöljárói. Az egységeket – helyetteseik, a törzsek, valamint az alárendelt parancsnokságok útján – egyszemélyi felelősséggel vezetik. Az egységparancsnok és helyettese hivatásos munkásőrtiszt. Az egységet a társadalmi állományú törzs és az alegységparancsnokok segítségével vezetik.

2. A munkásőrség személyi állománya

A testület tagjainak 98 százaléka társadalmi állományú. A társadalmi állomány ténylegesekre és tartalékosokra tagozódik. Akik a testületben öt, vagy több évet töltenek el, tartalékállományba helyezésüket, vagy leszerelésüket kérhetik. Munkásőrmegbízatásuk alóli felmentésükről, illetve tartalékállományba helyezésükről a parancsnokság előterjesztése alapján az irányító pártbizottság dönt. A tartalékállományba helyezés és leszerelés, valamint az új munkásőrök eskütétele az évenkénti egységgyűléseken történik. A tartalékállományú munkásőröket a parancsnokságok évente továbbképzik, hogy esetleges rendkívüli helyzetben – a tényleges állomány támogatására – felkészülten igénybe vehetők legyenek.

A hivatásos állomány munkásőrtisztekből áll. Munkájukat polgári állományú (munkásőr) dolgozók segítik. Létszámuk a testület összlétszámának mindössze egy-másfél százaléka.

A budapesti, a megyei és az egységparancsnoki törzsek tagjainak túlnyomó többsége társadalmi állományú, az alegységparancsnokok pedig kivétel nélkül társadalmi munkában végzik feladataikat.

A hivatásos parancsnokoknak kinevezésük alapján tiszti rendfokozatuk van. A munkásőregyenruhán azonban a munkásőrökhöz hasonlóan – a hagyományoknak megfelelően – nem a rendfokozati, hanem a szolgálati beosztási jelzést viselik. A hivatásos parancsnokok politikai, katonai, karhatalmi képzettséggel rendelkeznek, amelyeknek az elsajátítására előírások kötelezik őket.

3. A társadalmi állomány összetétele

A munkásőrségben jól ötvöződik az önkéntes, a mozgalmi, a politikai és a fegyveres testületi jelleg, állapította meg az MSZMP XIII. kongresszusának jelentése.

A személyi állomány 79,5 százaléka tagja az MSZMP-nek, 17 százaléka KISZ-tag, 85,5 százaléka szakszervezeti tag. A nők aránya növekszik, jelenleg 4,7 százalék. A munkásőrök 72,5 százaléka munkás (16,2 százaléka termelésirányító), 18,4 százaléka szellemi dolgozó (ennek mintegy fele vezető beosztású).

Az állomány 35 százaléka 35 évnél fiatalabb.

Jelentős, mintegy 40 százalék azoknak az aránya, akik közép-, illetve felsőfokú állami iskolai végzettségűek (középiskola: 28,4%, főiskola, egyetem: 10,6%).

A két kongresszus közötti időszakban a személyi állomány utánpótlása – évenként 7–7 százalékos arányban – tervszerűen biztosított volt.

4. A testületi tagság

A munkásőrség társadalmi állományú tagja – önkéntes jelentkezés alapján – az a büntetlen előéletű, feddhetetlen, 18. életévét betöltött magyar állampolgár lehet, aki:

– híve a szocialista rendszernek, egyetért a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájával, annak megvalósításában részt vesz;

– szocialista emberhez méltóan, a Magyar Népköztársaság Alkotmánya és törvényei szerint él és dolgozik;

– napi munkája mellett önfeláldozóan vállalja a szocialista haza fegyveres védelmét;

– a munkásőrszolgálatra egészségi szempontból alkalmas;

– a munkásőr szolgálati kötelességeinek teljesítését esküvel fogadja.

5. A munkásőrök felkészítése, szolgálata

A testület fennállása óta a kiképzés mindig meghatározott feladatokhoz igazodott. A megalakulást követően elsősorban a belső ellenforradalmi kísérletek elfojtására, az ellenforradalom maradványainak felszámolására kellett ké-

szülni. A politikai és társadalmi konszolidáció előrehaladásával a munkásőrség olyan feladatokat is kapott, amelyek hazánknak a külső ellenség elleni védelmével függtek össze.

A feladatok bővülésével változott a felkészítés tartalma és fejlődtek a módszerek. A sokoldalú politikai-ideológiai és szakmai felkészítésnek évről évre visszatérő eszköze a kiképzés.

A munkásőrtörzsek, az alegységparancsnokok és a munkásőrök felkészülnek a karhatalmi harc megvívására. Képesekké válnak kisebb, vagy nagyobb terület lezárására, terepszakaszok, lakott területek átkutatására, különböző objektumok őrzésére, védelmére kisebb szolgálati csoportokban és nagyobb kötelékekben egyaránt.

A másik fő kiképzési ág a lőkiképzés. Ez a fegyverismeretre, a fegyverkezelésre, a lőelméleti ismeretekre és a rendszeresített fegyverekkel különböző célok leküzdésére készíti fel a munkásőröket. Megtanulnak térképpel mozogni a terepen.

A kiképzés olyan, hogy a tanultak alapján bonyolult viszonyok között is meg tudják oldani harci feladataikat a munkásőrök, s az alegységek. Felkészülnek természetesen a harctevékenység egyéb részletkérdéseinek végrehajtására is, többek között szolgálati ismereteket sajátítanak el a kiképzési foglalkozásokon. Felkészültségükről harcgyakorlatokon és harcszerű éleslövészeteken adnak számot. A kiképzés a pontosan meghatározott szakanyagokon túl, illetve azok révén a szocialista hazaszeretetre, a proletár internacionalizmusra neveli a munkásőröket. Fejleszti a szocialista emberre jellemző olyan erkölcsi tulajdonságokat, mint az odaadás a párt, a nép ügyéért, az egyéni és a kollektív felelősségérzet. Kialakítja a fegyveres harchoz szükséges személyiségvonásokat.

A munkásőrök harckiképzése és továbbképzése állománykategóriánként történik, ami azt jelenti, hogy differenciáltan kapnak kiképzést:

– a munkásőrjelöltek az előképzésen;
– a tényleges állományú munkásőrök;
– a szakállomány (híradó, vegyivédelmi, ellátó stb.);
– a tartalékállomány tagjai;
– az alegységparancsnokok és a törzsek tagjai;
– a hivatásos állomány.

A munkásőrkiképzés sajátos vonásai: a testület jellegének megfelelően, alapvetően munkaidőn kívül történik; a társadalmi állomány harckiképzése ötéves szakaszokra épül, évente megtervezik. Félévenként egy-egy alkalommal többnapos összevont foglalkozást terveznek, amelyen komplex módon a fő

kiképzési ágakat oktatják. Az egyéb kiképzési anyagokat alegységekben dolgozzák fel.

Amikor az egység parancsnoksága, illetve törzse elkészíti kiképzési tervét, figyelembe veszik a helyi politikai, termelési, társadalmi körülményeket, hogy a kiképzésben a lehető legjobb eredményt érjék el.

A beosztott munkásőrállomány kiképzéséhez képest a társadalmi parancsnokok felkészítésére több idő szükséges, hiszen ők oktatják a munkásőröket.

Általánossá vált a törzsek és az alegységparancsnokok továbbképzésének, módszertani felkészítésének összevont tervezése és végrehajtása. Az összevont kiképzés előnyei – az igénybevétel csökkenése mellett – egyre jobban éreztetik hatásukat a tartalom javulásában is. A parancsnokok továbbképzésében jelentős szerepet tölt be a munkásőrség korszerűen felszerelt parancsnoki iskolája.

Valamennyi munkásőr és parancsnok szolgálatot ad. A munkásőrök az ügyeleti és őrszolgálati szabályzat szerint, meghatározott időn át különböző munkásőrlétesítményeket, a pártbizottságok épületeit őrzik. A közrendvédelem szolgálatában többnyire a belügyi szervek tagjaival együttműködve, társadalmi tulajdonvédelmi, közlekedésrendészeti, ifjúságvédelmi, esetleg bűnüldözési feladatok végrehajtásában vesznek részt.

A munkásőrt szolgálati igénybevételi paranccsal alkalmazzák, amelyet a munkahelyi vezetőnek küld meg a parancsnok. A halasztást nem tűrő helyzetekben a szolgálati igénybevételt azonnali berendeléssel, vagy riadó útján is elrendelhetik. A munkásőrt a kiképzés, vagy szolgálata ellátása miatt anyagi hátrány nem érheti, ha ez elkerülhetetlenül munkaidőben történik. Keresetét a kieső munkaidőre megkapja. Az érintett vállalatot a munkásőrség kártalanítja. Egy-egy munkásőr évenként átlagosan – a kiképzésben és a szolgálatban – 130–140 órát tölt el a testületben, mintegy kétharmad részét szabad időben.

A kiképzés eredményeképpen és azzal párhuzamosan a munkásőrök szolgálati feladatokat látnak el. *Karhatalmi alkalmazás* esetén – a katonai gyakorlattól eltérő – sajátos harcászati elvek szerint külső, vagy belső felforgató elemek, csoportok elleni harcra képesek; objektumokat őriznek, védenek; rendezvényeket biztosítanak; végül elemi csapás, illetve tömegszerencsétlenség esetén élet- és vagyonmentési, -őrzési, biztosítási feladatokat látnak el.

A testületre és a munkásőrökre jellemző, hogy elvtársi együttműködésben teljesítik kötelességüket a fegyveres erőkkel és testületekkel. (Esetenként a rendezvénybiztosítási feladatokban az ifjúgárdisták is közreműködnek.)

Az együttműködést közös parancsok, utasítások, megállapodások szabályozzák.

„A munkásőrállomány kiképzése, felkészítése eredményes. A kiképzési program és a felkészülés rendszere kidolgozott, a testület harckészültségi feladataival összhangban, öt évre előre tervezett. A kiképzés – figyelembe véve a termelés és a munkásőrök egyéni érdekeit is – koncentrálódott. A felkészítés alapvetően munkaidőn kívül történik. Az erre engedélyezett 72 órából a kiképzési program évenként 52–54 óra felhasználását irányozza elő.

A munkásőrök megjelenése a kiképzéseken, gyakorlati foglalkozásokon évek óta 93–95 százalék." – állapította meg elismerően az MSZMP Politikai Bizottsága 1984. augusztus 14-i határozata.

6. A munkásőrök felszerelése

Szolgálati és kiképzési feladatai ellátásához a munkásőrség rendelkezik a szükséges anyagi, technikai eszközökkel. A fegyverzet korszerű, megfelel a testület harcfeladatainak. A munkásőrök rendelkeznek szolgálati pisztollyal, géppisztollyal. Az egységek, az alegységek tűzrendszerében kellő mennyiségű golyószóró, géppuska, gránátlövő géppisztoly biztosítja a tűzerőt. Nem hiányzik a kézigránát sem a harceszközök közül.

Valamennyi egység rendelkezik terepjáró személygépkocsikkal, szükség szerint szállítójárművekkel. Korszerű rádióval és vezetékes híreszközökkel felszerelt, jól képzett híradóalegységek, továbbá vegyivédelmi és ellátó alegységek működnek.

Az eddigi hagyományos öltözet bevált. Lövészeteken, terepfoglalkozásokon, árvízvédelemben, őrszolgálatban továbbra is az eddigi gyakorlóöltözetet használják a munkásőrök. Az elmúlt években ünnepi szolgálati öltözetet is rendszeresítettek a testületben a társadalmi állománynak. Ez megegyezik a hivatásos állományéval.

A felszerelés, a fegyverzet célszerű és biztonságos tárolásához, a belső foglalkozásokhoz egyre több jól felszerelt körlet, kiképzőbázis, lőtér áll a testület rendelkezésére. Az üzemek, a vállalatok nagy része komoly anyagi eszközöket áldoz arra, hogy saját bázisalegységének jobb körülményeket biztosítson. Ez a vállalatok, a pártszervezetek és munkásőrparancsnokságok közös érdeke.

III.

A MUNKÁSŐRSÉG PÁRTIRÁNYÍTÁSA

A munkásőrség pártirányításában alapvetően azok az elvek jutnak kifejezésre, amelyek alapján pártunk a társadalmi szervezeteket irányítja.

a) Elvi-politikai irányítás:

Tartalmilag ez abban jut kifejezésre, hogy a párt határozza meg a társadalom fejlesztésének fő irányát, a cselekvés módját és biztosítja a tömegszervezetek és -mozgalmak azonos irányú eszmei-politikai orientálását. A pártirányítás tehát a célok és a feladatok meghatározásával, az állásfoglalások, a javaslatok kidolgozásával érvényesül.

Az elvi-politikai irányítás a társadalmi és a tömegszervezetekben, -mozgalmakban tevékenykedő kommunisták útján, lényegében két csatornán keresztül közvetett módon, elsősorban politikai és szervező munkával jut érvényre:

— a pártszervek és -szervezetek minden szinten történő folyamatos irányító munkája révén;

— a társadalmi és a tömegszervezetek központi és helyi testületei által hozott, a párt politikáját kifejezésre juttató állásfoglalások, irányelvek stb. végrehajtásával.

b) A pártirányítás testületi jellegű. Az eszmei-politikai irányítást kifejező döntési jogkört mindenkor a választott testületek gyakorolják, az nem lehet egyes személyek, vagy apparátusok jogosultsága.

c) A pártirányítás területi jellege azt jelenti, hogy a tömegszervezetek pártirányítása mindenütt a területileg illetékes választott párttestület hatásköre.

A) A PÁRTIRÁNYÍTÁS ELVEI A MUNKÁSŐRSÉGBEN

Az irányításnak sajátos vonást kölcsönöz, hogy a munkásőrség államunk funkciói közül fegyveres védelmi feladatot old meg, társadalmi úton.

A munkásőrség pártirányításának elvei a következőkben összegezhetők:

1. *„A munkásőrséget a Magyar Szocialista Munkáspárt közvetlenül irányítja. A pártirányítást a párt Politikai Bizottsága és a területileg illetékes párt-végrehajtóbizottságok közvetlenül végzik. Az ellenőrzést a párt- és tömegszervezetek osztályai útján gyakorolják."* (Politikai Bizottság 1966. január 4-i határozata.)

Ez az alapelv egyik kifejezője a munkásőrség – a társadalmi és tömegszervezetek közvetett pártirányításától eltérő – közvetlen pártirányításának. A párt meghatározza egyrészt a testület helyét, szerepét, fő feladatait a hatalom védelmében; másrészt a kormány – az országos parancsnok előterjesztése alapján – a párt vezető testülete egyetértésével a munkásőrség szervezeti felépítését, működési elveit és létszámát.

A közvetlen irányításnak, a párthoz tartozásnak számos jellemző jegye, mutatója van: a párt hozta létre és határozta meg feladatait; többségében kommunistákból szerveződik, tagjait a párttaggyűlés ajánlása alapján a pártszervek veszik fel; az új munkásőrjelöltek esküjét a pártbizottságok vezetői fogadják; az állomány alkalmazásában az irányító bizottságok első titkárainak meghatározott jogosultságuk van.

Pártunk központi vezető testületei döntenek arról is, hogy a budapesti, a megyei és az egységparancsnokságok irányításában, ellenőrzésében és segítésében milyen feladatai vannak a pártszerveknek. A párt- és tömegszervezetek osztályai a párt vezető szervezeteinek a megbízásából rendszeresen szervezik, segítik és ellenőrzik a testületre, az egységekre vonatkozó párthatározatok végrehajtását.

2. *A párt határozatai* kötelező érvényűek a testületre, mint szervezetre és a teljes személyi állományra, a párttagokra és pártonkívüliekre. Ez az alapelv a közvetlen irányítás másik kifejezője. A politikai irányvonal párthatározatokban és az ennek alapján született parancsnoki parancsokban, utasításokban valósul meg, s ezek végrehajtása minden munkásőr esküben vállalt kötelessége.

3. A területi elv a munkásőrség pártirányításában azt jelenti, hogy minden irányító pártszerv a saját apparátusára, az általa irányított pártszervekre és -szervezetekre hoz határozatot; a parancsnokságokra pedig a munkásőrség országos parancsnokának irányelvei alapján alakít ki politikai állásfoglalást.

Az irányítás lépcsői eltérnek a hadsereg, a társadalmi szervezetek pártirányítási rendszerétől. A hadsereg pártirányítása az MSZMP Központi Bizottsága szerveinél zárul, míg a társadalmi szervezetek irányításában a Központi Bizottságtól az alapszervezetekig valamennyi pártszervezetnek feladata van. A munkásőrség szervezeti felépítése, tagozódása az ország közigazgatási felosztását koveti. A területi elvnek megfelelően, a pártirányítás az MSZMP Központi Bizottsága és szerveinek, a budapesti, a megyei és városi (a kerületi) pártbizottságok végrehajtó bizottságainak feladata. A munkásőrség pártirányításának tehát három szintje alakult ki, amely az irányító (városi, városi jogú) pártbizottságnál, illetve a munkásőregységnél zárul.

A munkásőrség egységeinek pártirányításában nincs kettős irányítás. A testület szervezeti felépítése a párthoz hasonlóan a területi elvet követi, de vannak egységei, amelyek több városi, illetve városi jogú pártbizottság területéről szerveződnek. A két (vagy több) azonos jogú pártbizottság területéről egy egységet képező állomány irányítása nem jelenti a pártirányítás megkettőzését. Az irányítás „kettős jellege" ellent mondana a szervezet felépítésének, a centrális vezetési elvnek, az egységek önálló alkalmazhatóságának. A megyei párt-végrehajtóbizottság az egység létszámának megosztlása, a jövőbeni fejlesztés lehetőségei alapján jelöli ki az egységet irányító párt-végrehajtóbizottságot. A feladatok kialakításában, a döntés előkészítésében, a végrehajtás ellenőrzésében és segítésében a kijelölt irányító pártbizottság párt- és tömegszervezetek osztálya, csoportja egyeztető és koordináló szerepet tölt be. A parancsnok az egység egészének munkájáról a kijelölt irányító párt-végrehajtóbizottság előtt számol be.

B) A PÁRTIRÁNYÍTÁS FORMÁI

A pártirányítás formáiban is kifejeződik a munkásőrség fegyveres és önkéntes jellege, a testület szervezeti felépítésének sajátos tagozódása. Ezek a tényezők együttesen alakították ki a pártirányítás három formáját.

1. *A közvetlen pártirányítás a vezető testületek határozatai útján valósul meg,* amelyek tartalmazzák a pártszerveknek, -szervezeteknek a munkásőrséggel kapcsolatos politikai, szervezeti feladatait.

Az irányító pártszervek politikai állásfoglalásai, határozatai a saját apparátusukra konkrét tennivalókat jelölnek, míg az alsóbb szerveknek a döntés alapjául szolgáló főbb elvi-politikai feladatokat szabnak. A pártszervek megbízásából a párt- és tömegszervezeti osztályok és a parancsnokságok a helyzet vizsgálata alapján együtt munkálják ki a megfelelő tennivalókat.

2. A párt állásfoglalásait, döntéseit tükrözik az állami intézkedések és szabályozások. Ezek sorába tartoznak a párt politikájának megfelelő honvédelem; a fegyveres erőket, testületeket szabályozó törvények, jogszabályok is.

A munkásőrség létrejötte is a párt kezdeményezésére, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1957-es 13. számú törvényerejű rendeletével történt meg. A végrehajtásról kormányhatározat gondoskodott.

A munkásőrség feladatai törvényerejű rendeletekben meghatározottak. A kormány gyakorol közvetlen állami felügyeletet a testület felett, biztosítja a működés pénzügyi, anyagi, technikai feltételeit. A kormány és Honvédelmi Bizottsága rendszeresen elemzi, értékeli és ellenőrzi a hátországvédelemből a testületre háruló feladatok végrehajtását, az eszközök felhasználását.

3. A munkásőrparancsnokok a vezetés minden szintjén egyszemélyben felelősek az irányító pártszervek és az elöljáró parancsnokok előtt az állomány erkölcsi, politikai állapotáért, szilárd fegyelméért, a harckészültség állapotáért, az állandó készenlétért. A pártirányítás a parancsnokok vezetési gyakorlatában úgy jut érvényre, hogy parancsaikkal, intézkedéseikkel biztosítják a közvetlen irányító pártszerv határozatai és a felsőbb pártszervek döntései végrehajtását. Ebben a politikai felelősségben is kifejezésre jut, hogy *„a parancsnoki tisztség fontos pártmegbízatás, pártmunka."*

A pártszervek állásfoglalásai a parancsnoki döntésekhez, a feladatok meghatározásához adnak elvi-politikai alapot. A pártirányítás feltételeket teremt az önállósághoz; a felelősségre, az öntevékenységre ösztönöz.

A parancsok, az utasítások, az intézkedések a párt határozatait konkretizálják, alkalmazzák a testületre. Ezek ellenőrzése, végrehajtásuk segítése fontos része a pártirányításnak.

C) A KÖZVETLEN PÁRTIRÁNYÍTÁS MEGVALÓSULÁSA A MUNKÁSŐRSÉGBEN

A pártirányítás, -ellenőrzés eredményességében nagy szerepük van az alkalmazott módszereknek, formáknak. A módszerek az elveknek, a tartalomnak megfelelő eljárások.

A fő módszer a pártirányítás mindhárom szintjén, a párt vezető testületeinek beszámoltató, értékelő, minősítő, határozathozó és feladatmeghatározó, ellenőrző, segítő tevékenysége. A hatásköri illetékesség alapján a Munkásőrség Országos Parancsnokságának a Politikai Bizottság; a budapesti, a megyei parancsnokságoknak a budapesti, illetve a megyei párt-végrehajtóbizottságok; az egységparancsnokságoknak a városi párt-végrehajtóbizottságok a közvetlen irányítói.

A pártirányítás, -ellenőrzés gyakorlati megvalósításában a hatásköri illetékesség helyes értelmezése, azonos felfogása a biztosíték, hogy minden szint azokban a feladatokban foglal állást, határoz, ami rá tartozik. Azt végzi el, ami működési területéből következően valóban a feladata. Ha egységes értelmezés van a pártszervekben és a parancsnokságokon, akkor minden érintett szervezet, személy ismeri és megtalálja a maga helyét, szerepét és feladatát az irányításban, a vezetésben, a végrehajtásban.

A pártirányítás módszerei változatosak, sokfélék, ezek közül az irányítás hatékonysága szempontjából a legáltalánosabbak, a legalapvetőbbek az alábbiakban összegezhetők.

1. A pártszervek határozatai, állásfoglalásai

A pártirányítás alapvető eleme a politikai döntés, a határozathozatal. Ezért a döntés előkészítése a párt- és tömegszervezeti osztályoktól, a parancsnokságoktól felelősségteljes, körültekintő tevékenységet kíván. A határozathozatalt rendszerint megelőzi a parancsnokok beszámoltatása és a munka megítélése.

A parancsnok a pártszervezet vezetőjének jelenlétében minősíti a végzett munkát és a következtetések alapján megfogalmazzák a döntésre érett feladatokat, az irányító párttestület elé kerülő javaslatokat.

a) A budapesti, a megyei párt-végrehajtóbizottságok szükség szerint, általában évenként tűznek napirendre és tárgyalnak munkásőrségi témát. Ezek rendszerint nem minden kérdésre kiterjedő, átfogó értékelések, hanem a mun-

kásőrszolgálat egy-egy fontosabb területét felölelő elemzések, javaslatok. A napirendek sorában a gyakorlat által diktált szükségleteknek megfelelően, visszatérően szerepelnek olyan témák, mint: az egységek pártirányításának tapasztalatai, az állomány erkölcsi-politikai állapota, a kádermunka, a társadalmi törzs- és parancsnoki állomány, az állományszervezés és -utánpótlás tapasztalatai, a nevelés hatékonysága, a munkásőrök igénybevétele. A témák időszerű megválasztása lehetővé teszi a sokoldalúbb elemzést, a feladatok konkrét, több évre szóló kijelölését. Az éves beszámoltatások főbb tapasztalatairól, az év közbeni fontosabb eseményekről a pártbizottságok vezetői rendszeresen tájékoztatják a végrehajtó bizottságot.

A munkásőrség országos parancsnoka és a megyei párt-végrehajtóbizottság közös állásfoglalása alapján kerül sor a megyékben átfogó ellenőrzésre. Ezeken a pártbizottság vezetői aktívan részt vesznek, így az értékelések tartalmazzák azokat a kérdéseket is, amelyekkel kapcsolatban a pártbizottságoknak, pártszervezeteknek konkrét tennivalóik vannak. A tapasztalatokat a párt-végrehajtóbizottságok és ezt követően gyakran a pártbizottságok is megvitatják. Az átfogó elemzések alkalmasak arra, hogy a megyei pártvezetőség a legfontosabb politikai, szervezeti tennivalókat több évre szólóan jelölje meg.

b) Az egységeket irányító *városi (kerületi) párt-végrehajtóbizottságok* a beszámoltatásokat követően minden évben megtárgyalják az egységek munkáját, korábbi határozataik végrehajtásának helyzetét. Ezeken az üléseken sem kerül sor a munka minden területének részletes értékelésére. A feladatok fontossága, időszerűsége szabja meg, hogy melyik témát milyen mélységben és részletességgel tárgyalják. Az egységeket irányító párt-végrehajtóbizottságoknak minden évben dönteniük kell: az állománycserélődés mértékéről, területeiről, az összetételt befolyásoló tennivalókról, a leszerelőkről és tartalékállományba menőkről, az új munkásőrök felvételéről, esküre bocsájtásáról.

A megyei pártvezetőség elveket, főbb arányokat, követelményeket határoz meg, az egységet irányító párt-végrehajtóbizottság konkrét feladatokat jelöl meg. A felsőbb pártszervekben elhatározott 6—10 százalékos állománycserélődés, a városi (kerületi) párt-végrehajtóbizottságok határozatában létszámban, a párttagok és a pártonkívüliek arányában, a felvételt biztosító pártalapszervezetek felsorolásában, az állományépítés módszereinek alkalmazásában testesül meg.

A párt-végrehajtóbizottságok ülésére kerülő jelentéseket a parancsnokok készítik el a párt- és tömegszervezeti osztályok segítő közreműködésével. A parancsnoki felelősséget, önállóságot erősíti, ha a döntések előkészítésében

a törzs- és az alegységparancsnoki állomány is részt vesz. Véleményük, javaslatuk kikérése az állomány tapasztalatának hasznosítását is jelenti. Az értékelésekkel szemben mindenkor követelmény a konkrétság, a valós helyzet kritikus és önkritikus bemutatása, a fejlődést gátló, a végrehajtást nehezítő körülmények őszinte feltárása. A pártszervek igénylik, hogy a parancsnoki összegezés, elemzés az eredményekkel együtt jelezze a gondokat, az ellentmondásokat, tegyen javaslatot megoldásukra.

A rövid, a világos, az egyértelmű megfogalmazás, a felelősök megjelölése pedig a jó határozat feltétele. Mindenkor egyértelműen kell megfogalmazni a parancsnokok, a parancsnokságok, az alsóbb pártszervezetek feladatait a napirenden levő kérdésekben.

Csak azt és annyi elvégzendő feladatot foglaljon egybe a határozat, amelyeknek végrehajtásához a feltételek adottak, vagy biztosíthatók.

2. A határozatok végrehajtásának ellenőrzése, segítése

A párt- és tömegszervezeti osztályok, csoportok a pártszervek által határozatban foglalt feladatok végrehajtását ellenőrzik. A pártirányításnak szerves része, fontos eleme az ellenőrzés, amely elsősorban politikai és nem adminisztratív kategória. Ez az ellenőrzés tágabb, mint az elszámoltatás; tartalmazza a fő tapasztalatok összegyűjtését, közrebocsátását és a konkrét segítségnyújtást, befolyásolja a végrehajtás eredményességét.

A párt- és tömegszervezeti osztályok ellenőrző munkája szervesen illeszkedik az irányító pártszervek és a végrehajtók kapcsolatrendszerébe.

Az ellenőrző, segítő tevékenység összetett feladat, megvalósulása több csatornán keresztül érvényesül.

a) A pártirányítás minden szintjén a párt- és tömegszervezeti osztályok felelősek a végrehajtó bizottsági ülésekre, a vezetői értekezletekre készülő valamennyi anyagért, jelentésért, függetlenül attól, hogy az előterjesztéseket a pártapparátus, vagy a parancsnok készíti.

b) A párt- és tömegszervezeti osztályok, csoportok munkájában jelentős helyet foglal el a pártszervek határozatai egységes értelmezésének kialakítása a végrehajtásban érintett személyek, szervezetek körében. Biztosítanunk kell, hogy az alsóbb pártszervek, a pártalapszervezetek, az egységparancsnokok, a törzs- és az alegységparancsnoki állomány ismerje a rájuk vonatkozó határozatokat, az abból származó konkrét tennivalókat. A feladatok

pontos, egyértelmű elhatárolása emeli a végrehajtásért érzett felelősséget, segíti a döntéseket tiszteletben tartó fegyelmezett munkát.

c) A párt- és tömegszervezeti osztályok ellenőrző, segítő munkája beépül a végrehajtás folyamatába, annak minden fázisát követnie kell, nem nélkülözhetőek a szükséges igazítások, pontosítások. A segítésnek fontos eleme, hogy a pártszervezetekben, a parancsnokságokon az ellenőrzés érdemben kísérje végig a folyamatokat, ne csak akkor lépjen be, ha baj van, ha gond vetődik fel, hanem amikor még lehet kezdeményezni, intézkedni, megelőzni. Az új munkásőrök kiválasztásában például, a mennyiségi és a minőségi követelmények betartása érdekében a felvételre készülő pártszervezetek igénylik a végrehajtás folyamatának figyelemmel kísérését.

d) Az osztályok feladatát képezi a társadalmi parancsnoki állomány más irányú társadalmi megterhelésének, az igénybevételek alakulásának, a munkásőrfelvétel feltételeinek, a feladatok ellátását segítő emberi tényezőknek a figyelemmel kísérése.

e) Az osztály felelősséggel tartozik a hivatásos, a társadalmi, a törzs- és az alegységparancsnoki állomány kiválasztásának előkészítéséért, összetételük követelmények szerinti alakításáért. Részvételük a kádermunka napi feladataiban nélkülözhetetlen.

f) Az egységparancsnokok javaslatára a pto-vezetők hagyják jóvá az új munkásőrjelöltek előképzésbe történő bevonását.

g) A párt- és tömegszervezetek osztálya szervezi az irányító pártszerv tagjainak és apparátusának a részvételét a munkásőrrendezvényeken. Elősegítik, hogy a választott testület tagjai átfogó képet, lényegi tapasztalatokat szerezzenek az egységek helyzetéről. A véleménycserék, a személyes találkozások hozzájárulnak a munkásőrök tisztánlátásához, politikai felkészítéséhez. Ezért helyes, ha az alegységgyűlések, a törzsértekezletek, a gyakorlatok, az egységgyűlések a pártszervezetek vezetőinek, a választott testületek tagjainak részvételével történik.

h) A fegyveres erőkkel és testületekkel, az ifjúsági és más társadalmi szervezetekkel az együttműködés javításában is megvan a segítségnyújtás lehetősége. Az együttműködésben, a közös tevékenységben a vonatkozó parancsok, utasítások, a végrehajtó bizottságok határozatai a követendők. A fegyveres erők és testületek vezető intézményei, valamint a Munkásőrség Országos Parancsnoksága közötti együttműködést a Központi Bizottság közigazgatási és adminisztratív osztálya segíti és koordinálja.

3. A kádermunka

A munkásőrségben a párt káderpolitikai elvei és követelményei érvényesülnek. Parancsnoki állásfoglalás és hozzá kapcsolódó utasítások tartalmazzák mindazokat a központi célokat, feladatokat és eljárási módokat, módszereket, amelyek a kádermunka alapjául szolgálnak. Az elvek megszabják a munkásőrség kádermunkájával kapcsolatos követelményeket:

- a párthatáskörök érvényesítését;
- a kádermunka tervszerűségét;
- a káderállomány szükséges, célszerű cseréjét és stabilizálását;
- a kádertartalékok létrehozását;
- az eszmei-politikai, a szakmai felkészítést.

A munkásőrség káderei hivatásos és társadalmi állományúak. A kádermunka követelményei a teljes káderállományra érvényesek, ezért a munka pártirányítása, -ellenőrzése a vezetés minden szintjén feladatot jelent. A hivatásos és a társadalmi parancsnoki állomány meghatározott körének párthatáskörbe vonása a vezető, az irányító szerep érvényesítésének fontos eszköze. A káderhatáskör gyakorlásával a pártszervek segítik, hogy a parancsnoki beosztásokba a feladatok ellátására alkalmas vezetők kerüljenek kinevezésre; olyanok, akik parancsnoki munkájukban képesek végrehajtani a párt politikáját.

A munkásőrség parancsnoki állományába tartozók kinevezéséről, előléptetéséről, leváltásáról, visszahívásáról minden szinten együttesen döntenek a pártszervek és a parancsnokok. A káderpolitikai elvek végrehajtásában másik fontos eszkoz a pártszervek által jóváhagyott káderutánpótlási és -képzési terv. A tervek végrehajtásában, a kádertartalékok kiválasztásában, a nevelésben, a képzésben meghatározó szerepük van a munkásőrparancsnokoknak; a végrehajtás segítésében, az ellenőrzésben pedig a pártbizottságoknak, azok párt- és tomegszervezeti osztályainak.

a) A káderállomány túlnyomó többségét a társadalmi állományú *törzs- és alegységparancsnokok* alkotják. A munkásőrök közel 20 százaléka teljesít szolgálatot a törzsekben, illetve különböző parancsnoki beosztásokban. Ez a káderállomány kulcshelyzetet foglal el a munkásőrök felkészítésében, nevelésében, a kommunista kollektívák fejlesztésében. Ezért az MSZMP Politikai Bizottsága határozatában külön is felhívja a pártszervezetek és a parancsnokságok figyelmét a társadalmi parancsnokok gondos kiválasztására, a feladataik ellátásához szükséges politikai, szakmai felkészítésükre, más irányú megterhelésuk csokkentésére.

– A társadalmi parancsnoki állományban állandó követelmény az indokolt cserékkel végrehajtott stabilizálás. A szolgálati idő nincs 5 évhez kötve, a szolgálat felső határa addig tart, amíg a megbízatást önként vállalják és képesek ellátni. A gyenge teljesítmény, az egészségi állapot cseréket is indokolttá tesz. Fontos követelmény az utánpótlás kiválasztásában, hogy a politikai, a szakmai és a vezetői rátermettség követelményei kiegészüljenek a megbízatás tartós, több évre szóló vállalásával. A stabilizálást lehetővé teszi, hogy a tényleges állományban emelkedő számban vannak a hadsereg által már kiképzett, megalapozott munkásőrismeretekkel is rendelkezők, akik alkalmasak az alegységek vezetésére, a törzsekben végzett munkára. A feladatok végrehajtása nem nélkülözheti a szakszerűséget és az állomány kellő stabilitását.

– A társadalmi parancsnokok túlnyomó többsége megfelelő felkészültséggel rendelkezik a feladatok ellátásához. Az állomány iskolázottságának, általános és szakmai műveltségének emelkedése, a parancsnoki munka összetettségének és követelményeinek változása az alegységparancsnoktól is magasabb felkészültséget kíván. A rendszeres továbbképzést a jövőben is a pártszervezetekkel egyeztetett káderutánpótlási és -képzési tervek alapján kell végezni. A társadalmi parancsnokok politikai vezetői is alegységüknek. Politikai, ideológiai képzésük a pártoktatás tanfolyamain, továbbá a Marxizmus–Leninizmus középiskolán, esti egyetemen (alap és szakosító tagozaton), pártiskolán történik. A parancsnoki vezetői és szakismereteket a Munkásőr Parancsnoki Iskolán és a gyakorlati munkában, a folyamatos felkészítés, önképzés útján szerzik meg.

– Az alegységparancsnokok és a törzsmunkatársak igénybevétele a testületben magasabb a beosztott munkásőrállományénál. A munkahelyi pártszervezetek velük, mint a párt aktivistáival is számolnak és ez általában növeli *megterhelésüket.* Az irányító pártszervek időnként tekintsék át a parancsnokok megbízatásait, szükség esetén mérsékeljék azt! Sokan vannak ugyanis az alegységek élén, a törzsekben, akiknek túlzott a megterhelése.

Fontos feladat a jövőben is a társadalmi parancsnokok igénybevételének állandó, folyamatos vizsgálata, munkájuk feltételeinek javítása. Keresni kell a lehetőségeket munkásőrségi igénybevételük további mérséklésére, a pártszervezetekben pedig a más irányú párt- és társadalmi megbízatásaik csökkentésére.

Számos olyan vezetői munkakörben, választott tisztségben tevékenykednek munkásőrök, amelyek rendkívüli helyzetekben nem teszik lehetővé az alegységparancsnoki poszt ellátását.

Viszont politikai szempontból nagyon fontos, hogy a helyi politikai, állami, gazdasági élet vezetői, vezető munkatársai ott legyenek a munkásőrök soraiban. Az alegységparancsnoki tisztségeket viszont olyanokra helyes bízni, akikre a testület minden helyzetben számíthat.

b) *A pártszervek és a parancsnokok együttes feladata,* hogy *a káderek kiválasztásában, nevelésében* és a kádermunka egész folyamatában jusson érvényre a párt káderpolitikája és betartása.

Biztosítani kell a káder- és személyügyi munka nyíltságát, demokratizmusát, szakszerű végzését, a káderutánpótlás nevelésének és képzésének tervszerűségét.

A kádermunkában az MSZMP Központi Bizottsága 1986. márciusi, e témában hozott határozatát kell érvényesíteni.

– A káderekkel szemben támasztott követelmények közül a *politikai követelménytámasztásban* elsősorban a szocialista rendszerünk iránti hűséget, a párt céljai meggyőződéses szolgálatát, a megfelelő elméleti-politikai tudást és az előírt politikai végzettség meglétét együttesen kell figyelembe venni. A beosztásban levő, illetőleg a kinevezésre tervbe vett káderek olyanok legyenek, akik alkalmasak, hogy döntéseik, intézkedéseik meghozatalában figyelembe vegyék azok várható politikai következményeit. Legyenek politikailag, erkölcsileg feddhetetlenek. Életmódjuk, emberi és vezetői magatartásuk feleljen meg a szocialista erkölcs követelményeinek, helyesen éljenek a rájuk bízott hatalommal.

– *A szakmai követelmények* közül alapvető a vezetésükre bízott szakterület ismerete, az előírt állami, munkásőr-szakmai képzettség. Figyelembe kell venni a munkában szerzett tárgyi tudást, a szakmai gyakorlatot és tapasztalatot.

– A vezetőkészség, *a vezetői képesség és a rátermettség* elbírálásában mérlegelni kell, hogy az illető rendelkezik-e elemző, értékelő, általánosító készséggel. Képes-e a fejlődésre, az új dolgok felismerésére és alkotó alkalmazására. A kádereknek rendelkezniük kell döntési, felelősségvállalási és kezdeményező készséggel. Tudják a végrehajtást megszervezni, a beosztottak tevékenységét irányítani, ellenőrizni és adottságaikat sokoldalúan kibontakoztatni. Felelősséggel és tudatosan kell végezniük a beosztottak nevelését és segíteniük tudásuk gyarapítását. Ezért a parancsnokok vezetői alkalmassága elbírálásában azt is értékelni kell, hogy miként fejlődnek mellette a beosztottak.

c) A kádermunka pártirányítása, pártellenőrzése, *a párthatáskörök érvényesítése* a munkásőrségben végzett kádermunka továbbfejlődésének alap-

feltétele, amelynek biztosításáért a parancsnok is felelős. A kádermunka elvi-politikai irányítása minden szinten közvetlen, testületi jellegű, míg a végrehajtásban a vezető pártszervek megbízásából közreműködnek a párt- és tömegszervezeti osztályok, illetve azok vezetői és felelős munkatársai.

A kádermunka folyamatában biztosítani kell, hogy:

– a párthatáskörbe tartozó személyekkel kapcsolatos elgondolás, javaslat csak az irányító pártszerv egyetértő állásfoglalásával kerüljön parancsnoki döntésre;

– az irányító párttestület rendszeresen számoltassa be a káderhatáskörrel rendelkező parancsnokot a káderállomány helyzetéről, fejlődéséről. A parancsnok adjon számot a káderutánpótlási és -nevelési tervben foglaltak végrehajtásáról, a káder- és személyügyi munka tapasztalatairól;

– a beszámoló és a következtetések alapján, a pártbizottság határozza meg a pártszervezetek és saját feladatait, adjon útmutatást a parancsnok számára.

A káderpolitikai elvekből adódó fontos követelmény a káderek és a kádertartalékok tervszerű nevelése, felkészítése. Ezt a feladatot segíti a középtávú – ötéves időszakra előremutató – káderutánpótlási és -képzési terv kidolgozása és helyes gyakorlati alkalmazása.

A káderutánpótlási és -képzési terv előrelátó, célravezető alkalmazása lehetővé teszi, hogy a megüresedett, vagy rendszeresítésre kerülő szolgálati beosztások, munkakörök betöltése elsősorban a beosztott tisztek, a társadalmi munkásőrök és a polgári alkalmazottak soraiból történő előléptetéssel valósuljon meg. Tervszerű nevelőmunkával erősíteni kell azt a tendenciát, hogy a hivatásos és a polgári alkalmazott állomány utánpótlásának alapvető bázisa hosszabb távon is a társadalmi munkásőrállomány legyen.

d) A pártszervek állásfoglalását igénylő, a parancsnoki káderhatáskörrel összefüggő személyi ügyek:

– kinevezés, illetve kinevezés kezdeményezése munkásőrparancsnoki beosztásba;

– pártiskolai beiskolázás kezdeményezése; munkásőrparancsnoki tanfolyamra és továbbképzésre vezénylés;

– beosztásból való felmentés, áthelyezés, leváltás;

– elnöki tanácsi, miniszteri, illetve országos parancsnoki kitüntetés adományozásának (visszavonásának) munkásőrtevékenység alapján történő kezdeményezése;

– fegyelmi eljárások kezdeményezése, illetve lezárása.

A kádermunka gyakorlatában követelmény, hogy a kádermunkáért minden szinten, a hatáskörébe tartozó ügyekben *a parancsnok felelős.* Ennek megfelelően egyszemélyben felelős:

– a párt káderpolitikájának érvényesítéséért, az állami, személyügyi, munkaügyi jogszabályok, a munkásőrségi szabályok következetes végrehajtásáért, végrehajtatásáért;

– az utánpótlás tervszerű biztosításáért, a vezetővé válás elősegítéséért;

– a beosztottak szakmai, politikai és munkásőrképzésének, továbbképzésének tervezéséért;

– a párt- és a társadalmi szervezetek véleményének kikéréséért, figyelembevételéért;

– a munkásőrökre, a beosztásokra előírt képesítési követelmények megszerzésének kezdeményezéséért.

Ezzel összefüggésben a pártszervek káderhatáskörének érvényesítésében, az állásfoglalások előkészítésében, meghozatalában, valamint a végrehajtásban – az egész döntési mechanizmus folyamatos működésében – arra kell törekedni, hogy növekedjen a parancsnokok felelőssége, főképpen az egységparancsnokok szerepét, önállóságát szükséges erősíteni. Elsősorban nekik kell megvalósítaniuk a céltudatos foglalkozást, a tervszerű kádergazdálkodást a káderekkel és a kádertartalékokkal.

4. A munkásőrség rendeltetés szerinti működéséhez szükséges feltételek

A testület vezetésének, apparátusának működtetése, az állomány folyamatos utánpótlásának biztosítása és a feladatokhoz szükséges korszerű fegyverzettel, felszereléssel, technikával történő ellátása része a pártirányításnak. A személyi feltételeket a pártszervezetek és a parancsnokok közösen teremtik meg, az anyagi-pénzügyi eszközöket pedig a kormányzati szervezetek biztosítják. A munkásőregységek, az alegységek elhelyezésében segítséget nyújtanak a bázisüzemek pártszervezetei, gazdasági vezetői.

5. A munkahelyi pártszervezetek

A munkásőregységeknek rendszeres kapcsolatuk van a párt szervezeteinek többségével. A kapcsolatok az egységet irányító párt-végrehajtóbizottságok határozatain alapulnak. A legközvetlenebb az együttműködés a munkásőrállomány szervezett utánpótlását biztosító bázishelyek pártszervezeteivel, alapszervezeteivel, amelyek munkája közvetlen hozzájárulást jelent az egységek politikai, szervezeti erősödéséhez. Ezek a pártszervezetek nem rendelkeznek irányítási jogokkal, viszont közreműködnek a pártirányításból eredő feladatok végrehajtásában.

A pártszervezetek és a munkásőrség egységparancsnokságai között sokoldalú a kapcsolat. A párttaggá nevelés, a szolgálat alapidőn túli meghosszabbítása, a leszerelési, a tartalékállományba helyezési kérelmek elbírálása szoros együttműködésben valósul meg. A kölcsönös tájékoztatás, a részvétel a rendezvényeken és az együttműködés más formái segítik az egységet feladatai jó végrehajtásában.

IV.

A MUNKÁSŐRSÉG PÁRTIRÁNYÍTÁSA AZ EGYES TEVÉKENYSÉGI TERÜLETEKEN

A.

Az erkölcsi-politikai állapot

„*A munkásőrség állománya politikailag szilárd, fegyelmezett, áldozatkész.*" (A Politikai Bizottság 1984. augusztus 14-i határozatából.)

Az erkölcsi-politikai állapot minősítése kiindulópontja minden munkásőrfeladat végrehajtása értékelésének és az újabb politikai-nevelési feladatok meghatározásának. Az erkölcsi-politikai állapot szilárdsága minden időszakban alapja a harckészültségi feladatok ellátására való készenlétnek. A harckészültség minősége elsődlegesen az erkölcsi-politikai állapottól függ: a politikai meggyőződéstől, a rendtől, a fegyelemtől és a szervezettségtől; az egységek felkészültségétől; a parancsnokok, a törzsek vezetőképességétől.

Az erkölcsi-politikai állapot értékelése magában foglalja: a kommunista eszmei meggyőződést, a magatartásban a kommunista erkölcsi normák egyértelmű vállalását; a tényleges politikai cselekvést és aktivitást a testületben és a közélet más területein; a politikai, az ideológiai felkészültség folyamatos megújítását, a külső és a belső helyzet ismeretét és ebben a munkásőrök feladatainak értékelését; a Szovjetunió és a szocialista országok szerepének, jelentőségének helyes értelmezését.

Az erkölcsi-politikai állapot értékelése lényegében a munkásőrszolgálat, -tevékenység egészének felelősségteljes minősítése. Az értékelés eredménye nem fejezhető ki számokkal, konkrét mutatókkal. A kiképzés végrehajtásának színvonala, a munkásőrkollektívák összeforrottsága, részvételük a termelési mozgalmakban, az állomány politikai hangulata és magatartása mind-mind része az erkölcsi-politikai állapotnak.

Az erkölcsi-politikai állapot magas színvonalát biztosító nevelés tartalma, rendszere, feladatai, eszközei és színterei az évek során kialakultak, területei és módszerei új elemekkel gazdagodtak. A munkásőrség országos pa-

rancsnoka állásfoglalásban szabta meg — 1985-ben újólag, a Politikai Bizottság 1984. augusztus 14-i határozatával összhangban — a testület politikai nevelőmunkájának fejlesztési feladatait. Az eszmei, ideológiai felkészítés, a politikai nevelés a pártszervezetek nevelőmunkájával összehangoltan valósul meg.

B.

A politikai nevelés

A munkásőrségben a pártszervezetekkel együtt végzett nevelés alapvető célja, hogy a munkásőrök mindenkor jól értsék a párt politikáját és legyenek annak tudatos hirdetői, cselekvő megvalósítói a munkahelyen, a fegyveres szolgálatban, a közéletben és a magánéletben. A politikai nevelés kiemelt célja a szocialista közösségek fejlesztése, az emberek formálása, hogy minden egységben, alegységben kialakuljon, erősödjön az összetartozás, a helytállás kötelességének, a harckészültség magas fokú biztosításának szelleme. A politikai nevelés fő színtere a közösség. A célok csak a kollektíva tevékenységében valósulhatnak meg, ott bontakozhatnak ki azok a személyi tulajdonságok, amelyek megmutatják az egyén értékeit. A munkásőrszolgálat valamennyi területén: a kiképzésben, a szolgálatban és az ehhez kapcsolódó tevékenységi formákban formálódik a munkásőrök tudata, magatartása, személyisége, a fegyveres szolgálathoz nélkülözhetetlen politikai helytállás. A testület feladatai és társadalmi jellege a nevelési módszerekben és formákban is sajátosan fejeződnek ki. A nevelés eredményei értékelésében és feladatai meghatározásában a pártszervezeteknek két sajátos körülménnyel kell számolniuk.

a) A munkásőrök politikai nevelésének fő területe a pártalapszervezet és annak szervezeti élete. A munkásőrök eszmei, politikai fejlődéséért elsősorban a pártszervezetek a felelősek. Ideológiai képzésüket a szervezett pártoktatás különböző formáiban valósítják meg.

b) A munkásőrségben végzett nevelőmunka a pártszervezetek nevelési rendszeréhez kapcsolódik. Az általános eszmei, politikai nevelést egészíti ki olyan nevelési elemekkel, amelyek a munkásőrkövetelményekhez, a harckészültség tartalmához kötődnek.

Ezek is az értelemre, az érzelemre ható nevelési elemek, amelyek a rendkívüli helyzetekben szükséges helytállás akarati, tudati feltételeit alakítják.

A nevelés pártirányítása a tervszerű összehangoltságban, a koordináltságban fejeződik ki. Az irányító pártszervek meghatározzák az alapszervezetek és a parancsnokságok általános és konkrét nevelési feladatait. Ez biztosítja, hogy a nevelés mindkét rendszere megtartja önállóságát, hogy a munkásőrség által végzett nevelés kiegészítője és nem helyettesítője, ismétlője a pártszervezetek nevelőmunkájának. A párt határozatai alapján a Munkásőrség Országos Parancsnoksága kidolgozta a testület feladatainak megfelelő nevelési célokat, megfogalmazta tartalmi jegyeit, a végrehajtást segítő módszereket, eszközöket.

A parancsnoki állásfoglalás a munkásőrségben végzett politikai nevelés tartalmát úgy határozta meg, hogy összhangban a pártszervezetekben folyó nevelőmunkával, biztosítsa:

— a munkásőrök rendszeres ideológiai-politikai és szakmai felkészítését, tevékeny azonosulásukat a párt politikájával, felelősségük fokozását a szocialista haza építése és védelme iránt;

— a proletár internacionalizmus, a fegyverbarátság tudatos vállalását és erősítését a Szovjetunióval és a Varsói Szerződés országaival;

— a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom tapasztalatainak hasznosítását, a kezdeményezőkészség, a bátorság, az önfeláldozás, az elvtársi segítőkészség tudatos fejlesztését;

— a munkásőralegységek és az egységek szocialista közösségekké válása feltételeinek megteremtését;

— olyan közösségek kialakítását, amelyekben a pártonkívüli munkásőrök is rövid időn belül párttaggá, kommunistává válhatnak.

1. *„A példamutató termelőmunkát, a helytállást minden helyzetben kötelességüknek érzik."* (Az MSZMP Politikai Bizottsága 1984-es határozata a munkásőrségről.)

Fegyelmezettségüket, ügyszeretetüket, akaraterejüket bizonyítják a gazdasági építésben a munkásőrközösségek. A pártszervezetek, a parancsnokok, az alegységparancsnokok, a munkahelyi vezetők figyelemmel kísérik és értékelik, ki-ki hogyan állt helyt a termelésben.

A politikai nevelőmunka e területén a pártszervek, -szervezetek feladata segíteni, hogy:

— minden parancsnok, minden munkásőr értse, hogy kötelessége a gazdasági építésben helytállni;

– a munkásőrök munkahelyeiken legyenek kezdeményezői, szervezői a szocialista munkaversenynek, személyes példájukkal is erősítsék a jól végzett munka rangját;

– a parancsnokok, az alegységparancsnokok legyenek tájékozottak arról, hogy a beosztott munkásőrök hogyan állnak helyt a termelésben;

– a munkásőrségben szervezett szocialista versenymozgalom elismeréseit továbbra is azok a munkásőrök és munkásőrkollektívák kapják, akik, illetve amelyek tagjai a termelésben és a munkásőrszolgálatban egyaránt kiemelkedő teljesítményt nyújtanak. A munkásőrök érezzék, hogy a jól végzett munkának becsülete van a testületben;

– a kiemelkedően dolgozó munkásőröket és kollektívákat állítsák példaképül a személyi állomány és a munkahelyi közösségek elé, ők kapjanak elsősorban nyilvánosságot a propagandában;

– a szolgálat és a kiképzés ésszerű szervezése eredményeként ne emelkedjen a munkásőrök munkaidőben történő igénybevétele.

2. *„Segíti a nevelőmunkát, hogy a munkásőröknek mintegy fele a közélet számos területén is aktív megbízatást teljesít, választott tisztséget tölt be."* (A Politikai Bizottság 1984-es határozata.)

A munkásőrség a közéletiség egyik iskolája is, hiszen az önként vállalt munkásőrszolgálat magában is közéleti tevékenység, amelynek társadalmilag elismert rangja van. A testület nevelőmunkájának egyik jelentős és eddig is eredményesen teljesített feladata, hogy segíti a rátermett munkásőrök vezetővé válását. A vezetőkészségek elsajátításának, teljesítésének jó „gyakorlópályája" a társadalmi parancsnoki beosztás. A munkásőrség személyi állományának mintegy egyötöde a törzsekben és különböző alegységparancsnoki beosztásokban szolgál. Nagy többségük, 80%-uk fizikai dolgozó. Közéleti tisztségviselők, vezetők nagy számban kerültek ki a soraikból, akik munkásőr alegységparancsnokként kezdték elsajátítani a vezetői ismereteket. A pártszervezetek és a parancsnokok közös kötelessége aktív közéleti tevékenységre nevelni a munkásőröket. Ezért indokolt, hogy összehangolt munkával arra törekedjenek, hogy:

– olyan emberekké neveljék a munkásőröket, akik tisztességgel végzett munkájuk mellett érzékenyek a közéleti gondokra, bátran alkotnak véleményt, tettekkel segítik a megoldásokat és felelősséggel teljesítik társadalmi vállalásaikat;

— a munkásőrök csak annyi és olyan közéleti megbízatást vállaljanak, amelyet teljes mértékben el tudnak látni, amelynek teljesítése nem okoz konfliktust a munkában, a munkásőrszolgálatban, vagy a magánéletben;

— rendszeresen kísérjék figyelemmel a közéleti megbízatást teljesítő munkásőrök tevékenységét, értékeljék a munkájukat;

— a közéleti tisztséget betöltő munkásőrök fordítsanak nagy gondot a közélet tisztaságára, értsék és érezzék, hogy a közösség bizalma hatalmat jelent, amellyel élni felelősségteljes kötelesség;

— a munkásőrök — bárhol dolgoznak is — vállaljanak kezdeményező szerepet a párt politikája következetes megvalósításában, példaadóan vegyenek részt a szocialista demokrácia fejlesztésében, a szocialista nemzeti egység szilárdításában.

3. *A kiképzés az állomány nevelésének fontos területe*

A kiképzés együttes cselekvés, közös munka, amely közel hozza egymáshoz az egység munkásőreit, a beosztottakat és a parancsnokokat; olyan tulajdonságokat formál, alakít, mint a helytállás, a határozottság, a céltudatosság és az állhatatosság, a forradalmi éberség és a bátorság, az elvtársi segítőkészség. A kiképzés szerves része, egyben színtere és lehetősege a nevelésnek. Elősegíti az egységkollektívák olyan közösséggé fejlesztését, amelyek képesek tagjaik cselekedetét jól összehangolni, a feladatok végrehajtására felsorakoztatni. A kiképzési és a szolgálati feladatok nem kívülről ható járulékos elemei a nevelésnek, hanem mindkettő a nevelés fontos területe.

A kiképzés hatékonyságának elemzése fontos része a feladatokra való készenlét, az erkölcsi, a politikai, a fegyelmi helyzet vizsgálatának. A kiképzésre fordított idő eredményes felhasználásának vizsgálata, a következtetések, a nevelési feladatok kijelölésének részét képezik.

A munkásőrségnek rendeltetéséből eredő fontos feladata, hogy felkészítse tagjait a *fegyveres szolgálat* teljesítésére, az ezt szolgáló készségek magas színvonalú elsajátítására, a szocialista társadalom vívmányai, a haza védelmére. A kiképzés rendszere kialakítja a munkásőrökben a harc megvívásához szükséges személyi tulajdonságokat, bővíti munkásőr szakmai ismereteiket, megfelelő gyakorlottságot biztosít a szolgálati és a harci feladatok végrehajtásához, felkészíti őket a rendkívüli körülmények közötti határozott, tudatos cselekvésre. Ebben különösen nagy felelősségük van az egység- és az alegységparancsnokoknak.

Tevékenységüktől, oktató-nevelő munkájuktól függ a honvédelmi készségek elsajátítása, a munkásőrök harci felkészítése. A parancsnokok tehetnek

legtöbbet azoknak a tulajdonságoknak a fejlesztéséért, amelyekre a munkásőröknek a szolgálatban és a harcban nélkülözhetetlen szükségük van.

A Munkásőr Parancsnoki Iskolának nagy része van abban, hogy állandóan nő az olyan parancsnokok száma, akik képesek jól összekapcsolni az állomány kiképzését a politikai nevelés más területeivel. Jól hasznosítják pedagógiai ismereteiket és a pártmunka különböző területein szerzett politikai tapasztalataikat.

Az utóbbi években jelentősen javult a kiképzés hatékonysága, jobban érvényesülnek a nevelés e területen alkalmazható elemei. A tábori körülmények között szervezett, összevont kiképzések nem csak az igénybevétel csökkentését, a pénzügyi eszközökkel történő takarékosabb gazdálkodást szolgálják, hanem erősítik az alegységek összekovácsolódását, a közösségek fejlődését, segítik egymás jobb megismerését. Ez a forma különösen jó lehetőséget ad a parancsnokoknak, akik a viszonylag tartós együttlét során jól megfigyelhetik a beosztottak emberi tulajdonságait, felmérhetik teljesítőképességüket, a közösség más tagjaihoz fűződő kapcsolataikat. Az itt szerzett tapasztalatok, a személyi ismeretek birtokában hosszabb távon is pontosan tervezhetik a nevelőmunkát.

A pártszervek, -szervezetek segítsék a parancsnokokat a szolgálati feladatokra történő felkészítésben, nevelési feladataik megvalósításában, hogy:

– magas fokú katonai szakszerűséggel neveljék, készítsék fel a munkásőröket, az alegységeket a fegyveres szolgálati és harci feladataik teljesítésére;

– ismerjék és ismertessék meg beosztottaikkal a munkásőrség szerepét, hivatását a néphatalom, a szocialista rendszer védelmében;

– a szolgálati feladatokra történő felkészítésben, a kiképzésben kerüljék a sablonos megoldásokat, konkrét, a valóságot megközelítő feladatokkal, korszerű módszerekkel készítsék fel a munkásőröket az ellenséggel szemben alkalmazott harceljárásokra;

– a kiképzések, az összevonások tervezésében egyeztessenek a munkahelyek párt- és gazdasági vezetőivel, s a termelés érdekeit is szem előtt tartva szervezzék a foglalkozásokat.

4. *„A munkásőrségben a fegyelem szilárd. Az előforduló fegyelemsértésekkel, rendkívüli eseményekkel a parancsnokok és a pártszervek felelősen foglalkoznak."* (A Politikai Bizottság 1984-es határozata.)

E megállapítást bizonyítja, hogy a személyi állomány évről évre jó színvonalon hajtja végre szolgálati feladatait, a magánéletben pedig elismerésre méltó példamutatással él, dolgozik és tevékenyen részt vesz a közéletben.

A munkásőr szolgálati feladatok eredményes végzéséért a személyi állomány mintegy 65--70 százaléka kap évente különböző szintű dicséretet és elismerést.

Nagyon lényeges, hogy amikor a munkásőrök az átlagot meghaladó felelős magatartást tanúsítanak a közrend és a közbiztonság további szilárdítása érdekében, arról tudomást szerezzen a szűkebb és a tágabb környezet, hiszen e fellépésükkel nem csak a munkásőrfegyelmet példázzák, hanem erősítik a testület iránti bizalmat és megbecsülést is. Oda kell figyelni arra, hogy a kiemelkedő, a személyes bátorságot tanúsító munkásőr – helytállását megillető – elismerése, népszerűsítése megtörténjen.

Az alapvető pozitív értékelés mellett, a Politikai Bizottság 1984. augusztus 14-i határozatában kimondja, hogy: *„továbbra is nagy figyelmet szükséges fordítani a megelőzésre, a súlyosabb fegyelemsértésekre . . .”*.

A további előrelépés abban rejlik, hogy a politikai nevelés valamennyi fentebb elemzett területének fontos eleme a fegyelemre nevelés. Jó lehetőség, hogy a munkásőrség kis közösségekre, alegységekre épül, amelyekre az önkéntes feladat- és felelősségvállalás a jellemző.

A szolgálati fegyelem lazulással járó, helyenként előforduló fegyelemsértéseknél és rendkívüli eseményeknél szükség van a pártszervezetek és parancsnokok korábbiaknál is következetesebb fellépésére. Történjen meg a körülmények alapos mérlegelése után az összehangolt, a nevelő szándékú felelősségre vonás.

5. *Joggal minősíthetjük a munkásőrséget a párttaggá nevelés egyik iskolájának.*

1964 óta jelentős számban együtt szolgálnak a pártonkívüliek is a párttagokkal.

Az utóbbi években a munkásőrjelöltek között a pártonkívüliek aránya mindig meghaladta az 50 százalékot, a testület összlétszámában a párttagsági arány mégis évek óta egyenletesen 80 százalék körül alakul.

A pártonkívüli munkásőrök olyan raj-, szakasz-, századközösségekbe kerülnek, amelyekben kommunista munkásőrtársaik nevelőhatására is erősödnek azok a tulajdonságaik, amelyek alkalmassá teszik őket a párttagságra.

A munkásőrségben követelmény a munkaszeretet, a párt politikája melletti kiállás, az internacionalista magatartás, a közérdek elsődlegessége, a rendezett magánélet. Ezeket nem egyszerűen parancsok követelik meg, hanem sokkal inkább a testület belső szelleme. E belső erkölcsi szabályok alapján élnek és szolgálnak a munkásőrök, akár párttagok, akár pártonkívüliek.

A pártszervezetek kísérjék figyelemmel a pártonkívüli munkásőrök tevékenységét. A kommunista parancsnokokkal és a munkásőrökkel közös kötelességük, hogy előkészítsék, támogassák, kezdeményezzék – az arra alkalmas – fiatal pártonkívüli munkásőrök párttagfelvételét.

Az utóbbi évekre az volt a jellemző, hogy a munkásőrök több, mint 90 százaléka vett részt szervezett pártoktatásban. A párttaggá nevelésben, a pártépítésben meghatározó elem, hogy a munkásőrszolgálat pártmegbízatás. Helyes, ha a politikai felkészültségüket, személyiségüket fejlesztő, formáló egyéni feladatokat határoznak meg számukra.

A parancsnokok úgy lehetnek még kezdeményezőbbek a pártépítésben, ha a pártszervezetek megismertetik velük tagfelvételi terveiket. A vezetőségek figyelmét így már a tervezés időszakában felhívhatják azokra a munkásőrökre, akik élen járnak a munkában, a munkásőrszolgálatban, és közéleti megbízatásaik teljesítésében. A pártszervezetek a parancsnokokkal közösen, évente értékeljék a pártonkívüli munkásőrök pártmegbízatásának teljesítését.

C.

A POLITIKAI NEVELÉS MUNKAFORMÁI

1. Az állományépítés

A testület feladatai teljesítésének, s a munkásőrök színvonalas felkészítésének az az alapja, hogy az állomány összetétele megfeleljen a vele szemben támasztott politikai és fegyveres felkészítés követelményeinek. Az országos parancsnoki állásfoglalás, a megyei és a budapesti párt-végrehajtóbizottságok, az egységeket irányító pártbizottságok határozatai összehangoltan és jól segítik, biztosítják az állományépítést, az utánpótlásszervezést. Fejlődött e tevékenység tartalma, bővültek és a változó körülményekhez igazodva folyamatosan korszerűsödtek módszerei. Az állományépítés, -szervezés a parancsnokságok és a pártszervezetek munkáhának egyik állandóan visszatérő eleme.

A munkásőrség hivatása teljesítésének nélkülözhetetlen feltétele, hogy állandóan rendelkezzen a munkásőrszolgálatot önként vállaló, a politikai és

az erkölcsi követelményeknek megfelelő, meghatározott létszámú munkásőrállománnyal.

A munkásőrség országos parancsnoka a párthatározatok, a politikai állásfoglalások alapján irányelvet adott ki az állományépítés politikai, szervezeti követelményeiről. A munka ennek alapján folyamatosan, tervszerűen, szervezetten valósul meg.

A tartalmi elemek, összetevők közül a pártirányítás szempontjából a következők a legfontosabbak:

a) A munkásőrség állományának tudatosan irányított, szervezett cserélődése alapvető feltétele a testület létének, folyamatos megújulásának, a hatalom védelméből ráváró feladatok ellátásának. A tervszerű cserélődéssel biztosítható a munkásőrség és egységei szervezetszerű állománylétszáma, a tartós állományfegyelem. Az állományépítésben a cserélődés mértékének rendszeres meghatározása a tervszerűség egyik kifejezője. Ehhez kell segítséget adniuk a pártszervek által jóváhagyott középtávú állományépítési terveknek.

A cserélődés mértékére lényegében három tényező hat:

– A várható leszerelések, a készenléti tartalékállományba helyezések, amelyek a munkásőrrel előzetesen egyeztetetten, az állományépítési tervek alapján megközelítő pontossággal ismertek.

– Az év közben történt létszámnövekedések, -csökkenések, amelyek főleg az átjelentkezésekből származnak. Ennek mértékét befolyásolhatják a nagyobb arányú munkahelyi munkaerő-átcsoportosítások, a termelőegységek átszervezése miatti munkahelyváltoztatások.

– Az egységek politikai, szervezeti erősítése: az állományösszetétel javítása érdekében előre meghatározott cserék.

A Politikai Bizottság megállapította, hogy az évenkénti cserélődés mértéke 6–8 százalékban valósul meg. Ez a jövőben is elegendő az egészséges arányú cserélődéshez. (1985-ben és 1986-ban is 7 százalékos volt ez az ütem.)

b) *Az állományösszetétel* tervszerű befolyásolása az irányító pártbizottságok által meghatározott arányok betartását jelenti, amely a testület rendeltetéséből következő politikai feladat. Ezért az évenkénti cserélődésnél külön elemzést igényel, hogy a várható leszereléseknek, felvételeknek milyenek a hatásai, s hogyan befolyásolják a tényleges állomány összetételét.

A Politikai Bizottság 1984-es határozatában az erkölcsi-politikai állapotot és a harckészültséget kifejező összetételi arányok fontosságára hívja fel a figyelmet.

A párttagok aránya egységenként nem csökkenhet 70–75 százalék alá. A testületi átlag hosszú évek óta 80 százalék körüli. Ez jó arány, különösen,

ha figyelembe vesszük, hogy az új munkásőrök nagyobbik fele pártonkívüliként kezdi meg szolgálatát. Megtartani akkor lehet, ha a pártszervezetek és a parancsnokságok közös politikai nevelőhatásának eredményeként, a korábbi évekhez hasonló ütemben, az arra alkalmasak párttaggá fejlődnek. A testület osztályjellegét tükrözi, hogy tagjainak 72%-a ipari és mezőgazdasági dolgozó. Az újonnan felvételre kerülők között is ez az arány, azonban ezen belül egyre inkább kívánatos a közvetlen termelésirányítók növekvő részvétele.

A munkásőrségben több generáció van jelen. Az állomány túlnyomó többségét a nagyobb élet- és mozgalmi tapasztalatokkal rendelkezők alkotják. A felvétel arányainak meghatározásában a jövőben is törekedni kell arra, hogy az új munkásőrök derékhadát a középkorosztály alkothassa. A fiatalok közül elsősorban azokat kell javasolni, akik az ifjúsági szervezetekben és másutt már társadalmi munkát végeztek, bizonyították közéleti aktivitásukat, és a tényleges katonai szolgálatot letöltötték, vagy korban azon túl vannak.

A nők részvétele a testületben a politikai és a munkásőrfeladatok végrehajtása szempontjából is lényeges. Számos olyan konkrét beosztás van, amelyet a munkásőrnők eredményesebben, nagyobb érzékkel végeznek.

A helyi társadalmi, állami élet különböző szintű, főleg középvezetőinek, az értelmiségieknek a jelenléte a munkásőrségben rétegképviseletet jelent, kedvezően befolyásolja a politikai összetételét.

A pártszervek által jóváhagyott arányokat, az összetételt kifejező mutatókat az állományépítésben irányadónak kell tekinteni. Az arányok egységenkénti követelmények, amelyek az állományépítés során érvényesülnek.

c) A személyi állomány utánpótlását biztosító szervezés területeit az egységeket irányító pártbizottságok határozzák meg. Az állomány túlnyomó többsége a pártszervek által kijelölt területek, utánpótlási *bázisok* alegységeiben koncentrálódik. Ezen olyan ipari, mezőgazdasági termelőüzemet, intézményt, községet értünk, amely tartósan alkalmas egy, vagy több alegység utánpótlásának folyamatos biztosítására. A bázisról történő szervezés az egységek, az alegységek szervezettségét, a kollektívák összekovácsoltságát, ütőképességét erősíti és kedvező feltételeket teremt a pártirányításhoz, -ellenőrzéshez, a pártszervezetek segítő munkájához. A szervezés gyakorlatában a bázisoknak három változata alakult ki:

– Az olyan pártbizottságok működési területén, ahol nagyobb ipari és mezőgazdasági termelőegységek vannak, a munkásőregység tartósan néhány bázisáról meríti utánpótlását.

Az alegységek állományának szervezett cserélődése, utánpótlása a bázisról valósul meg. Ezeken a helyeken rendszerint pártbizottságok segítik, ellen-

őrzik az alapszervezeteknek a munkásőrséggel kapcsolatos politikai, szervezeti feladatait.

– A kisebb létszámot foglalkoztató termelőegységekkel rendelkező közigazgatási területeken a bázisszervezésnek egy módosult formája alakult ki. Elterjedt gyakorlat, hogy az irányító pártszervezetek kiemelnek bázisként néhány középüzemet, jelentősebb intézményt és ehhez kapcsolják a közelükben levő kisebb munkahelyeket. A kiemelt bázisüzem adja az alegység utánpótlásának többségét, a hozzá kapcsolt munkahelyek kiegészítői az utánpótlásnak. A kiemelt bázisüzem ritkábban, míg a hozzá kapcsolt kisebb munkahelyek gyakrabban cserélődhetnek, aszerint, ahogy a felvétel feltételei változnak.

– Település, közigazgatási egység is lehet a munkásőrség szervezési bázisa. A néhány ezer lakosú kisvárosok, nagyközségek tartósan a munkásőregységek bázisai. Számos kisebb településen azonban nincs egyetlen munkásőr sem. Az egységek munkájának elemzése alapján az irányító pártbizottságok ezeken a helyeken is kialakították, vagy kialakíthatják az állományépítés feltételeit, például több kisebb közel fekvő települést egy közös bázisnak fognak fel.

A politikai-mozgalmi jelleg megkívánja – természetesen nem a fegyveres testületi feladatok rovására –, hogy ki kell terjeszteni az állományépítést minden településre. Különösen nagy jelentősége van a munkásőrök jelenlétének és a helyi közéletre gyakorolt hatásuknak azokon a településeken (például a társközségekben), ahol nincsenek, vagy nem elég erősek a pártszervezetek, a tanácsok, az ifjúsági szervezetek, a tömegszervezetek. Néhány munkásőr – akik esetleg valamelyik közeli nagyüzemben, termelőszövetkezetben dolgoznak, egy „bázison", de felvételükre eddig nem gondoltak – a rendkívüli feladatokra való riasztás nehézségei miatt, az ilyen kis településeken már a párt aktivistagárdájának kialakulását, a tömegkapcsolatok erősítését szolgálhatja.

A bázisképzés három változata együtt biztosítja a feladatokhoz szükséges koncentráltságot, a gyors igénybevételi lehetőséget. A bázis fejlesztésének, visszafejlesztésének, cseréjének tervszerűsége az utánpótlás feltételeinek szélesítését kell, hogy jelentse: annak az elvnek az érvényesítését, hogy minden magyar állampolgár tagja lehet a munkásőrségnek, aki a határozatban foglalt feltételeknek megfelel.

„Az állományszervezés kiterjed az egyetemekre, a főiskolákra, kisebb üzemekre is." Az összetételi mutatók, a felvétel területei rendszeres tanulmányozást, elemzést igényelnek a pártszervektől és az egységparancsnokságoktól, felelősségteljes kezdeményezést, javaslatokat a döntésre érett kérdések-

ben. A felvételt biztosító szervezés irányainak, összetételi arányainak merev értelmezése, erőltetett alkalmazása, a statisztikai szemlélet politikailag káros, az egyének belépése elé állít olyan követelményeket, amelyeknek az irányítás szintjén kell megvalósulnia. A Politikai Bizottság által meghatározott éves cserélődési arány és az állomány összetételére vonatkozó politikai mutatók figyelembevételével, az egységet irányító pártbizottság határozza meg az állományépítés feladatait. A pártalapszervezetek tevékenysége, a munkásőrszolgálatra alkalmas, azt önként vállaló párttag, vagy pártonkívüli dolgozó felkutatásával, nevelésével kezdődik, pártmegbízatásuk jóváhagyása után tevékenységük rendszeres értékelésével folytatódik. A folyamatos munkához tartozik bevonásuk a pártoktatásba, a pártonkívüliek párttaggá nevelésének figyelemmel kísérése, segítése. A vállalt szolgálati idő letelte után a tartalékállományba helyezés, vagy a pártmegbízatás alóli felmentés (a leszereléshez hozzájárulás) a taggyűlés hatásköre.

d) *A készenléti tartalékállomány* a munkásőrség közvetlen tartaléka, a feladatok végrehajtásában a tényleges állomány kiegészítésére szolgál, a vele való foglalkozás része az állományépítésnek, -szervezésnek. Helyzetükről országos parancsnoki állásfoglalás jelent meg 1982-ben. Ez a dokumentum olyan kérdéseket rendezett, amelyek a készenléti tartalékállomány régi jogos igényei voltak. Azonosak a jogaik és a feladataik a tényleges állományban szolgálókéval, amikor szolgálati feladatokat hajtanak végre. A készenléti tartalékállományba tartozók a munkásőrség teljes értékű rétegét képezik. A tartalékállomány létszámát a párthatározat a tényleges állomány 20 százalékában jelölte meg. A velük való foglalkozás négy, egymáshoz szorosan kapcsolódó feladatot jelent:

– A tényleges állományból kikerülők közül a tartalékállomány létszámának pótlására olyan munkásőröket kell kiválasztani, a pártszervezeteknek javasolni, akik szívesen vállalják a pártmegbízatásnak ezt a formáját és a feladat ellátására alkalmasak. A létszám folyamatos biztosítása feltétele a hiánypótlásnak, az egészséges cserélődésnek ennél az állománykategóriánál is.

– A készenléti tartalék összetételének tervszerű alakítását a politikai és a harckészültségi követelmények együttesen indokolják. Ehhez teremti meg a lehetőséget, hogy a leszerelők között növekvő számban vannak az alapszolgálati, vagy ennél több időt töltött középkorosztályúak. A munkásőrök egy részének átirányítása kedvezően befolyásolja a tartalékállomány összetételét.

– A tartalékállomány továbbképzése, ismereteinek szinten tartása és bővítése szerves része a munkának. Szervezetten biztosítani kell a tartalékban

levők kötődését egységükhöz, gondoskodni aktivitásukról, az egység életébe történő bevonásukról.

– A készenléti tartalékban jelentős számmal vannak ma is a párt, a munkásmozgalom veteránjai, a testület alapítói. Megkülönböztetett figyelmet érdemel a velük való törődés, munkájuk elismerése. Jelenlétük, magatartásuk, politikai állásfoglalásuk a kommunista nevelést segíti.

e) A tényleges *munkásőrszolgálat alapidejét* a Politikai Bizottság határozata öt évben állapította meg. A felvételre kerülők erre az alapidőre vállalják a megbízatást, és csak ennek letelte után kérhetik leszerelésüket, tartalékállományba helyezésüket. A párthatározat lehetővé, a testület érdekei szükségessé teszik, hogy a tényleges állományból minél többen vállalják öt év után is a tényleges állományú státusszal járó kötelezettségeket. Ez a munkásőrállomány igénye is, amelynek kifejezője, hogy jelenleg 41 százalékuk több, mint 10 éve, s ezen belül 14 százalékuk több, mint 20 éve teljesít munkásőrszolgálatot. Az állomány 5 százaléka alapító munkásőr.

Az öt évet alapidőnek kell tekinteni és ez azt jelenti, hogy a szolgálati idő meghosszabbítását kezdeményezheti a munkásőr, a pártszervezete és az egység parancsnoka. A munkásőrszolgálat önkéntesség elve alapján létesül, s ez vonatkozik a szolgálati idő meghosszabbítására is. Mindazoknak, akik becsülettel eleget tettek megbízatásuknak és öt év után kérik leszerelésüket, tartalékba helyezésüket, lehetővé kell tenni, hogy a végzett munka erkölcsi elismerésével váljanak meg a tényleges állománytól. Az ötéves alapszolgálati idő letöltése előtti leszerelési kérelmek egyéni elbírálást igényelnek. Lehetnek olyan családi, egészségi és más körülmények, amelyek indokolják a szolgálat megszakítását.

Az átlagosnál több leszerelési kérelem politikai következtetésekre – a kiválasztás gyengeségeire, a fegyelmi helyzetre stb. – is alkalmas lehet.

f) Az állományépítés, -szervezés egyik fontos követelménye a felvételek, leszerelések rendjének betartása.

A munkásőrszolgálati viszony létesítése, megszüntetése mindenkor az irányító párt-végrehajtóbizottság döntése alapján történhet. Az önkéntesség elvének érvényesítése, tiszteletben tartása feltételezi, hogy mielőtt a párttestület dönt, minden, a szolgálathoz kötődő változtatásban teljes egyetértés legyen az érintett munkásőr, a pártalapszervezet és a parancsnok között.

g) Az állományépítés és az utánpótlás biztosítása az irányító pártbizottságok, pártalapszervezetek és a munkásőrparancsnokságok *összehangolt munkájának* szerves részét képezik.

Az irányító párt-végrehajtóbizottságok részéről rendszeressé vált a munkásőrparancsnokok beszámoltatása, ennek alapján megyei és egységszinten a helyzet elemzése, a feladatok és elérendő célok konkrét meghatározása. Több helyen gyakorlattá vált, hogy évenként pártalapszervezeti titkári értekezleten a munkásőrséggel kapcsolatos párttestületi megítélést ismertetik, a határozatok végrehajtásához szükséges pártszervezeti feladatokat megvitatják, meghatározzák.

Tervszerűbbé vált az utánpótlás kiválasztása és felkészítése a munkásőr pártmegbízatás tudatos és színvonalas ellátására. Az elmúlt évek során az állományépítés kiemelt mutatói folyamatosan javultak. A rendszeresített létszám feltöltöttsége teljes, az állományfegyelem jó.

Az alegységek személyi összetétele a minőségi mutatókat tekintve kisebb-nagyobb mértékben differenciált. Ez nem is jelent gondot az eltérő helyi adottságok (a bázisok arányai, foglalkoztatottak jellege stb.) határáig.

Várható javulást eredményez az optimális arányok elérésében, a helyenként indokolatlan különbségek megszüntetésében, hogy az utóbbi időben az egységparancsnokságok az állománymérleget alegységekre bontva készítik, elemzik, ebből kiindulva határozzák meg az állományszervezés feladatait.

Azokon a területeken még kedvezőbbek a tapasztalatok, ahol a tényleges munkásőrök is részt vállalnak az utánpótlás kiválasztásában és tervszerű felkészítésében; ahol a munkásőr pártmegbízatás és a testület tevékenysége is mind nagyobb nyilvánosságot kap a közéletben, a munkahelyeken.

Az állományépítés 5 éves tervei — amelyeket politikai állásfoglalásukkal az irányító pártszervek megerősítenek — beváltak, jól szolgálják a tudatos állományépítést, a tervszerű cserélődést. A megyei és az egységparancsnokok évente értékelik, kiegészítik az időszerű feladatokkal. Az éves munka tapasztalatait a pártszervek részére jelentésben összegzik, s munkahelyekre bontva tesznek javaslatot arra, hogy a következő évben a pártszervezetekkel együttműködve hány jelölt felkészítésével foglalkoznak.

Mind a tervezésben, mind pedig a végrehajtásban elmélyült az együttműködés az irányító pártszervekkel, a munkahelyi pártszervezetekkel és a gazdasági vezetőkkel. Az egység- és az alegységparancsnokok többsége eleget tesz az állományépítés követelményeinek, felismerték, hogy az állományépítés eredményes végrehajtásának elengedhetetlen feltétele a kellő előrelátás, a tervszerűség és folyamatosság.

Az állományszervezésben a Politikai Bizottság 1984. augusztus 14-i határozata, illetve az erre épülő irányelvek hatékony érvényesítésére, megvalósítására kell törekedni.

A határozatokban és az irányelvekben foglaltak egységes értelmezésével, érvényesítésével, az állományépítési tervek évenkénti folyamatos kiegészítésével törekedni kell minden szinten a munka tartalma, s minőségi jegyeinek gazdagítására, a mindenkori körülményeknek megfelelő módszerek gyakorlati alkalmazására. A pártszervezetekkel összehangolt együttes munka biztosítsa a továbbiakban is, hogy:

– a rendszeresített állományi létszám feltöltöttsége teljes legyen;

– az állomány évenkénti cserélődése tervszerűen valósuljon meg, a folyamatos utánpótlás biztosított legyen;

– az állomány összetétele az alegységekben is megfeleljen az előírt követelményeknek, a helyi adottságoknak;

– a munkásőrök döntő hányada az alapszolgálati idő eltelte után is vállalja a tényleges munkásőrszolgálatot;

– legyen tervszerű a pártonkívüli munkásőrök párttaggá nevelése;

– szélesedjen a munkásőrség utánpótlási hálózata új bázishelyek kijelölésével is.

A jó tapasztalatok mellett, több területen vannak gondok a meglevő bázisok megtartásában, az új bázishelyek kiépítésében. Az utánpótlás megfelelő minőségi jegyeinek a biztosítása növeli az állományszervezéssel szemben támasztott követelményeket, s ez több egységben, pártszervezetben intenzívebb politikai, nevelő-, felvilágosító és szervező munkát igényel. Gond elsősorban olyan területen van, ahol a termékszerkezetváltás következtében nagyobb átszervezések történnek; ahol jelentősen csökken a dolgozók létszáma.

Gond, hogy néhány egységben az állományépítés feladatait leegyszerűsítve, nem eléggé tervszerűen, nem a mai körülményekhez igazított módszerekkel végzik. Előfordul még, hogy az állományépítési terv kimunkálása, alkalmazása a tudatos és a tervszerű állománycserélődés, utánpótlásszervezés helyett csak a létszámfeltöltésre törekszenek. Az állományszervezés politikai munka, ezt csak politikai felelősséggel lehet jól végezni.

Esetenként az utánpótlás szervezését kizárólag a pártszervezetektől várják. Ezekben az egységekben az állományépítő, -szervező munkában továbbra is a kampányjelleg a jellemző és itt vetődik fel a parancsnokok felkészültségének, felelősségérzetének, az elöljáró parancsnokságok és irányító pártbizottságok ellenőrző tevékenységének hiányossága.

A gondok közé tartozik helyenként az állománycserélődés túlzott mértékű erőltetése. Előfordul, hogy még szolgálni akaró munkásőrök leszerelését is szorgalmazzák csak azért, hogy végrehajtsák, esetleg éppen az általuk koráb-

ban kezdeményezett döntésekben előírt cserélődési arányokat. Másik végletként maradásra beszélnek rá olyanokat is, akik sok évi becsületes szolgálat után már szívesen leszerelnének, avagy akik időközben egészségileg váltak alkalmatlanná a munkásőrszolgálatra.

A Politikai Bizottság határozata alapul szolgál ahhoz, hogy megtartsuk a bányaüzemek, az ipari üzemek, a mezőgazdasági üzemek meghatározó részarányát a munkásőrbázisok sorában, de ne zárjuk el mesterségesen azokat a területeket a munkásőrszervezéstől, ahol erre lehetőség és szükség van. Az új felfogású állományépítés azt is jelenti, hogy alaposan meg kell vizsgálni azokat az okokat, amelyek arra vezettek, hogy a munkásőrség egyes helyeken (üzem, intézmény, község) már tartalékállományú munkásőrrel sem rendelkezik. Több helyen — különösen a közepes nagyságú településeken — kezd természetessé válni, hogy a termelőszövetkezet, az állami gazdaság mellett az egész községet utánpótlási bázisnak tekintik. Ennek elsősorban az az oka, hogy ott megértették az állásfoglalás lényegét, továbbá ezeken a helyeken nem félnek attól, hogy az alegység mozgósítása nehézségekbe ütközik. Azt is tekintetbe veszik, hogy ezeken a településeken nem csak a közös munkahelyeken dolgozók ismerik egymást, hanem jószerével az egész lakosság.

h) *A munkásőrök felvételének előkészítése* az alapszervezetekben történik. A kiválasztást és az ajánlást a jelölttel történő ismerkedés, hosszabb ideig tartó felkészítés, nevelés előzi meg. Ebben a pártalapszervezet vezetőségének segítségére vannak a pártcsoportok, a kommunista munkásőrök. Az egységek kedvező, kívánatos összetételének alakítása feltételezi az irányító pártbizottságok által meghatározott fontosabb arányok betartását; a párttagok, a pártonkívüliek, a termelésben dolgozók, az értelmiségiek, a nők, a fiatalok megfelelő képviseletét. Az egység megfelelő politikai összetételét az egyéni kiválasztás alapozza meg.

— A munkásőrök iránt támasztott követelmények sorában elsődleges a politikai megbízhatóság, a szocialista rendszerünkhöz hű magatartás, pártunk politikájának cselekvő támogatása, a szocialista emberhez méltó magatartás a magánéletben és a munkában. A megbízatás teljesítésében a fegyveres erők és testületek tagjaira jellemző követelmények érvényesülnek, ezért a kiválasztásban számolni kell az egészségi állapottal, a fizikai állóképességgel is. A kiválasztásban nem az dönt, hogy kit nélkülözhetnek a legkönnyebben a munkahelyen, hanem a politikai követelmény és a megbízhatóság a meghatározó.

— A jelentkezéseket az alapszervezetek folyamatosan bírálják el és továbbítják az egységparancsnokságoknak. A parancsnokság előzetesen elvégzi a szükséges adategyeztetéseket, az egészségügyi vizsgálatokat és az eredmény-

ről tájékoztatja a pártalapszervezetet. Az alapszervezet vezetősége – a saját és az egységparancsnokság véleménye alapján – taggyűlés elé terjeszti a felvételi kérelmet. A pártonkívüliek esetében is a taggyűlés ajánlja a felvételt. *Minden év májusáig kell a belépési nyilatkozatokat taggyűlésen tárgyalni.* A munkásőrjelöltek felvételéről az előképzés befejezése után az egységparancsnok javaslatára, az irányító párt-végrehajtóbizottság határoz.

– A munkásőrszolgálat *pártmegbízatás.* Az alapszervezeteknek rendszeresen foglalkozniuk kell a munkásőrségbe küldött párttagok és pártonkívüliek munkájának értékelésével. A megbízatás teljesítése az alapszervezeten kívül történik, ezért az alapszervezeteknek rendszeresen tájékozódniuk kell az alegységparancsnokoktól, hogy a munkásőrök miként tesznek eleget kötelezettségeiknek, milyen a megjelenésük, aktivitásuk a foglalkozásokon, magatartásukkal hogyan segítik a munkásőrközösségek erősödését. A többi pártmegbízatással együtt, az éves munkát tárgyaló taggyűlésen kell értékelni a munkásőrtevékenységet is. A taggyűlésen kell értékelni a munkásőröknek a fegyveres szolgálatban, a termelőmunkában, a közösségi és a magánéletben tanúsított magatartását, politikai, ideológiai képzésüket. Az alapszervezetek és az egységparancsnokságok együttműködése segíti a végzett munka reális értékelését, a bírálatok, elismerések megalapozottságát.

– A munkásőrtevékenység jelentős megterheléssel járó társadalmi munka. Jó ellátásának feltétele, hogy a pártszervezet folyamatosan vizsgálja a más irányú megbízatásokat, s ha indokolt, mérsékelje, csökkentse azokat, gátolja meg a választott tisztségek és más megbízatások halmozását, az aktív emberek túlterhelését. Az alapszervezetek fordítsanak figyelmet a munkásőrök személyes és családi gondjaira is. Segítsék őket gondjaik megoldásában, igyekezzenek összeegyeztetni a szolgálatot a munkahelyi tevékenységgel, biztosítsák, hogy a munkásőr eleget tudjon tenni megbízatásának.

2. A politikai tájékoztatás, az információ

A munkásőrök formálásában, ideológiai nevelésében nagy szerepe van annak, hogy a pártalapszervezetek közreműködésével részt vesznek a pártoktatásban, közülük sokan, mint propagandisták.

A munkásőrállomány a nemzetközi és belső helyzetünk időszerű kérdéseire aktívan reagál, véleményét a munkásőrkollektívákban is megfogalmazza. A viták közös jellemzője a párt politikájának egyértelmű támogatása, a társa-

dalmi haladást fékező, akadályozó tényezők kritikus szóvá tétele, a fejlődés gyorsításának igénye.

A pártszervezeteknek az állomány reagálása a politikai egyetértés fontos mutatója, a negatív jelenségek, észrevételek jelzésének kifejezője. Az állomány politikai tisztánlátása alapvető feltétele a pártmegbízatás teljesítésének és a környezetformálásnak is.

E feladat megoldását segíti a pártszervek vezetőinek rendszeres tájékoztató, információs tevékenysége. A rendszeresség feltételezi a parancsnokok és a pártszervek közös munkáját a tájékoztatók szervezésében, az irányítottságban, a megfontolt témaválasztásban. A rendszeresség mellett követelmény a gyorsaság, az aktualitás és az, hogy a tájékoztatók azokra a kérdésekre adjanak választ, amelyek az állományt foglalkoztatják, vagy amelyek megértéséhez segítségre van szükség. A munkásőrség különböző rendezvényei, foglalkozásai, az egyéni és a csoportos beszélgetések alkalmat adnak a pártvezetőknek, hogy megismerjék és figyelemmel kísérjék az egységek politikai légkörének alakulását és tájékoztassanak, vitatkozzanak, reagáljanak a bizalmat erősítő politikai egység érdekében.

A rendszeres és folyamatos politikai tájékoztatás biztosítja, hogy az állomány lássa az összefüggéseket a nemzetközi helyzet főbb eseményei, tendenciái, valamint belső helyzetünk alakulása és a munkásőrszolgálati tevékenység között.

A társadalmi parancsnokok folyamatosan figyelemmel kísérik az állomány hangulatát, érdeklődését, válaszolnak a munkásőrök kérdéseire, kezdeményezik a soros, az időszerű témák napirendre tűzését. A pártszervek vezetői és a hivatásos parancsnokok mellett egyre több azoknak a társadalmi parancsnokoknak a száma, akik részesei a politikai tájékoztatók megtartásának. Az állomány nevelése, tájékoztatása a jövőben mindinkább igényli a pártszervek vezetőitől a hivatásos és a társadalmi parancsnokok előzetes felkészítését, informálását is.

3. A munkásőrség propaganda- és sajtótevékenysége

A testület propagandamunkája a munkásőrök szocialista nevelését, szolgálati felkészítését, általános műveltségük fejlesztését szolgálja. Az önként vállalt társadalmi tevékenység bemutatása – a sajtónyilvánosság segítségével is – egyben a munkásőrszolgálat népszerűsítése, annak erkölcsi elismerése.

Az utóbbi években gyarapodott a testületet bemutató, a munkásőrök helytállását méltató publikációk, művészi alkotások száma.

A testület belső propagandájának eszközei a rendszeresen megjelenő sajtóorgánumok. Ezeket jól hasznosíthatják a munkásőrség tevékenységét figyelemmel kísérő pártmunkások is. A „Munkásőr" havonta megjelenő politikai magazin, a testület központi lapja. A személyi állomány tájékoztatását szolgálja aktuális bel-, kül- és katonapolitikai kérdésekről. Mozgósít a munkásőrfeladatok teljesítésére. Tájékoztatja az érdeklődő olvasókat a testület életéről, tevékenységéről.

A „Parancsnoki Tájékoztató" a parancsnokok eszmei, ideológiai képzéséhez járul hozzá, fejleszti vezetői, szakmai, módszertani felkészültségüket. Az „Iránytű" az alegységparancsnokok ideológiai tisztánlátását és nevelőmunkáját egyaránt jól segíti. Az utóbbi két — módszertani — folyóirat szerkesztői arra törekszenek, hogy rendszeresen helyet kapjanak a pártmunkásoknak a parancsnokokhoz szóló írásai is. A munkásőrség kiadványai a parancsnokságokon kívül a pártbizottságokon is hozzáférhetőek. A munkásőrök érzelmi, esztétikai nevelésében fontos szerep jut a központi férfikarnak, amely magas színvonalon ápolja és propagálja a munkásdalkultúrát; ugyanígy a munkásőrség miskolci énekkara, szegedi, kecskeméti és kiskunfélegyházi zenekarai.

A sajtónyilvánosságot, a munkásőrség külső propagandáját segítik a sajtótájékoztatók, valamint a „Munkásőr Sajtószolgálat". A munkásőrség propagandaszervezetei — a sajtóintézményekkel kialakult jó munkakapcsolatra építve — arra törekszenek, hogy mind a központi, mind a helyi sajtóban rendszeresen mutassák be a munkásőrök életét, tevékenységét, áldozatvállalásukat, ezzel is növelve a társadalmi munka rangját, megbecsülését; a kollektívák és az emberek példáin érzékeltetve a sokrétű tevékenységet, egyben kiemelve a fegyveres testület politikai-mozgalmi jellegét, középpontba állítva az alkotó, a szocializmust építő és önként védelmező, cselekvő embert.

4. A szocialista versenymozgalom

A munkásőrök nevelésében alkalmazott egyik igen eredményes, a munkásőrszolgálat szinte minden területét átfogó munkaforma a szocialista versenymozgalom. Olyan, a teljes személyi állományt mozgósító szocialista tartalmú, demokratikus tömegmozgalom, amely a közösségek egészséges versenyszellemére épül. Demokratikus mozgalom, amelynek az a rendeltetése, hogy a példás munkahelyi helytállásra, a szolgálati és a közéleti feladatok teljesítésére mozgósítson, segítse a munkásőrök politikai és szakmai fejlődését, erősítse a munkásőrkollektívák összekovácsoltságát, szilárdítsa tovább a poli-

tikai elkötelezettséget, adjon keretet a munkásőrszolgálat minősítéséhez, a kiemelkedő munka elismeréséhez. A szocialista versenymozgalom sikeréhez nagyban hozzájárulhat az irányító pártbizottságok és a munkahelyi pártszervezetek értő, sokrétű segítsége, elsősorban a közéleti feladatvállalások, a gazdasági építőmunkában való helytállás minősítésével, a közösség erkölcsi-politikai állapotának értékelésével. A szocialista versenymozgalom szervezési és elismerési rendszere lehetőséget ad a nevelési cél elérésére: a testre szabott, a személyekre, illetve az alegységekre bontott konkrét feladatmeghatározással és a rendszeres a tárgyilagos értékeléssel. A helyes minősítés alapja az egyének és a kollektívák esetében is az önmagukhoz mért fejlődés és a teljesítmény színvonala. Eszerint ítélhetők oda a szocialista versenymozgalom elismerései is.

5. Az alegységgyűlések

A munkásőrségben a szakasz- és a századgyűlések jelentős nevelési fórumok. A munkásőrök olyan demokratikus tanácskozásai, amelyeken a parancsnokok és a beosztottak elvtársi légkörben elemzik, megbeszélik a végzett munka jó tapasztalatait, gyengeségeit. A munkásőrök véleménynyilvánításának bevált helyszínei ezek, ahol nyíltan elmondhatják és el is mondják véleményüket. Demokratikus légkörük lehetővé teszi a munkásőrök kezdeményezőkészségének fejlesztését, az emberi-elvtársi kapcsolatok erősítését. Jó közösségformáló tanácskozások, az egyén személyiségformálásának hatásos színterei. Jó feltételeket biztosítanak a munkásőrök folyamatos tájékoztatásához, neveléséhez, a kommunista közszellem érvényesüléséhez. Nyíltságuk biztosítja, hogy ne csak a teljesítmények értékelésére, a feladatok mechanikus ismertetésére kerüljön sor, hanem mindarról szó essék, ami a munkásőröket foglalkoztatja. Az alegységgyűlések munkaértekezletek, amelyeket a parancsnokok és a pártszervezeti vezetők jól felhasználhatnak az egységes értelmezésre, a munkásőrök tevékenysége, a szolgálati és a munkahelyi helytállásuk értékelésére. Itt történik a szocialista versenymozgalom teljesítményeinek kis kollektívánkénti és személy szerinti értékelése.

A munkásőrségben a szakasz – mint alegység – az az alapközösség, amelyben legközvetlenebbül ismerhetik egymást a munkásőrök. Ezért a szakaszgyűlés olyan meghatározó forma, ahol a parancsnokok közvetlenül foglalkozhatnak a munkásőrök nevelésével. Ezek a fórumok jól biztosítják a politikai nevelés rendszerességét; a pártszervezetekkel és a munkahelyek vezetőivel való kapcsolat erősítését; a közösség fejlődését. Az alegységgyűlések

nevelőerejét ismerve, minden érdekelt közös kötelessége a tanácskozások színvonalas előkészítése, rendszeres működtetése. A szakaszgyűléseket jellemző közös gondolkodás, a vita, igen alkalmas a meggyőzésre, a vélemények jó irányú alakítására. Mód van arra, hogy az e tanácskozásokon résztvevő pártszervezeti és munkahelyi vezetők elmondják véleményüket. Fontos feladatuk, hogy az alegységgyűlésen elhangzó minden felvetésre — a parancsnokokkal együtt — reagáljanak, ne maradjanak nyitott, megnyugtatóan nem tisztázott kérdések. Szükség van arra is, hogy a szakaszgyűlések előtt szervezett egyéni beszélgetések lehetőségeivel rendszeresen éljenek.

6. Az egységgyűlések

Az egységgyűlések tartalmukban és politikai hatásukban egyaránt nyitott, politizáló, társadalmi érdeklődést keltő fórumok. A munkásőrök nevelésének eredményeit, a munkásőrszolgálat folyamatosságát demonstráló események, amelyek jól illeszkednek az év kezdetén, januárban a munkahely, a lakóhely politikai rendezvényei sorába. Az irányító pártbizottságok és a munkahelyi pártszervezetek is ennek megfelelően segíthetik előkészítésüket. Így válhatnak az egységgyűlések nagy tömegeket vonzó politikai fórumokká, amelyek jól szolgálják a munkásőrök és más résztvevők hazafias, internacionalista nevelését. Alkalmasak arra is, hogy aktuális politikai, gazdasági feladatokra mozgósítsanak.

Az egységgyűlések egyenes folytatásai az alegységgyűléseknek, s legfőbb értékük, hogy a figyelem középpontjában a munkáját tisztességgel végző ember áll. Ezt tükrözik e rendezvények egyes eseményei is: az új munkásőrök eskütétele, a leszerelők jelképes fegyverátadása a fiatalabbaknak, a szocialista verseny eredményeinek ismertetése, a feladatok értékelése, az elismerések, a kitüntetések átadása, amelyek mind erősítik a munkásőrökben az érzelmi kötődést a párthoz, a szocializmus ügyéhez, a munkásőrséghez.

Az egységparancsnokok beszámolóikban a jövőben is a szolgálati munka értékelésével, minősítésével, a munkásőrök önzetlen elkötelezettségével, a politikai feladatok megvalósításában tanúsított helytállásával foglalkoznak és mozgósítanak a következő időszak tennivalóira.

Az egységgyűlések rendszeres résztvevői az irányító pártbizottság, a munkahelyi pártszervezetek képviselői, a gazdasági egységek vezetői, az egységgel együttműködő fegyveres és tömegszervezetek képviselői.

Az egységgyűlésen az irányító pártbizottság képviselőjének és az egység parancsnokának közös feladata:

– elemezni, értékelni a meghatározott politikai és munkásőrszolgálati feladatok végrehajtását, a munkásőrök munkahelyi helytállását, magatartását, közéleti tevékenységét;

– felsorolni a következő év főbb feladatait, ismertetni a szocialista versenymozgalom tennivalóit;

– elismerésben részesíteni a szocialista versenymozgalomban kiemelkedő eredményeket elért közösségeket, parancsnokokat és beosztott munkásőröket, továbbá a munkásőrszolgálatban hosszú időn át helytálló munkásőröket;

– felmenteni az aktív szolgálat alól a leszerelő és a készenléti tartalékállományba menő munkásőröket.

7. A munkásőrhagyományok ápolása

A munkásőrök a testület megalakulása óta nagy figyelmet fordítanak a forradalmi hagyományok ápolására, megbecsülésére, amely jól szolgálja a személyi állomány és a fiatalok szocialista, internacionalista nevelését. Az elődök példája, az egységek történetének ismerete az út méltó folytatására, a példák követésére ösztönzi az örökösöket, a fiatalabb munkásőrnemzedéket. Folyamatosan gyűjtik és megőrzik azokat a tárgyi emlékeket, felszerelési eszközöket, amelyek az egységek megalakulásának, működésének történetéhez kötődnek. Fotó-, film-, hang- és írásos anyagok rögzítik az eltelt évek eseményeit, a történelmi sorsfordulókban kiemelkedően helytálló munkásőrök, veteránok visszaemlékezéseit.

A magyar munkásmozgalom története megismertetésének részeként a munkásőremlékek gyűjtése, feldolgozása és hasznosítása új tartalommal gazdagította a munkásőrség nevelőmunkáját. Az egységek életét, tevékenységét bemutató emlékszobák és emlékfalak – amelyek országszerte létrejöttek – jól működnek. Jól hasznosíthatók az ifjúság nevelésében is. A testület mai összetétele – jelenleg az állomány 36 százaléka már harmincöt éven aluli, s ez az arány a közeli években még emelkedni fog – jelzi, hogy egyre kevesebb olyan munkásőr szolgál már, aki még a munkásosztály hatalmának megszerzéséért, majd a megvédéséért folytatott harc részese volt.

A fiatalabb munkásőrnemzedék tagjainak nincs közvetlen élményük, vagy kevés a személyes tapasztalatuk az 1956-os ellenforradalomról, leverésé-

ről, a konszolidációról, a munkásőrség megalakulásáról. Ennél fogva politikai kötődésüket sem ugyanazok az érzelmek motiválják, mint az idősebbekét. Politikai felelősségünk megismertetni velük a szocializmus építésének és a munkásőrség megalakulásának hiteles történetét, politikai küldetését, az alapítók helytállását. A munkásőrség történetének oktatása az egységek nevelési-kiképzési feladatainak részét képezi. Legfontosabb követelmény annak bemutatása, hogy a testület megalakulásától kezdve az MSZMP politikáját szolgálja, tevékenységében a párt irányítása érvényesül; a munkásőrség a dolgozó nép érdekeit, a munkásosztály hatalmát védi és szolgálati feladatai teljesítésével fontos politikai feladatokat lát el; a testület együtt fejlődik szocialista társadalmi rendszerünkkel.

A testület története megismertetése, oktatása elősegíti a munkásőrök és a környezetükben élő emberek között annak a tudatosítását, hogy az MSZMP a munkásőrség életre hívásával azt tette lehetővé, hogy a munkásosztály közvetlenül is részt vállalhasson saját hatalma fegyveres védelméből és hogy a testület léte ma is a nép és a párt közötti kölcsönös bizalom egyik kifejezője.

A történelmi idők eseményeinek felelevenítését szívesen vállalják a testületben még szolgálatot teljesítő, alapító munkásőrök.

„Az alapító munkásőrök ragaszkodása a testülethez példaadó. Egy részük a fizikai és egészségi állapot miatt a tényleges szolgálat követelményeinek egyre nehezebben tud eleget tenni. Testületi tagságuk megtartásával célszerű és szükséges, terheiket megkönnyítő megoldást alkalmazni" — állapította meg az MSZMP Politikai Bizottsága 1984. augusztus 14-i határozata, és állást foglalt abban, hogy tényleges szolgálati viszonyukat megtartva, könnyített szolgálatú állománycsoportot hozzon létre belőlük a munkásőrség.

Politikai érdekeink is fűződnek ahhoz, hogy az idős, veterán munkásőröket megtartsuk a testület tényleges állományában. Egyszersmind — velük egyetértésben — olyan szolgálati-kiképzési könnyítések alkalmazhatók, amelyek lehetővé teszik munkásőrszolgálatuk teljes értékű ellátását, elsősorban a politikai nevelőmunkában, az ifjúság nevelésében, a munkásőrutánpótlás biztosításában.

8. A munkásőrség részvétele az ifjúság szocialista nevelésében

A munkásőrség természetes kötelessége, hogy részt vegyen az ifjúság szocialista nevelésében. Az ifjúsági szervezetekkel, valamint a fegyveres erőkkel és testületekkel együttműködve, arra törekszik, hogy ne csak a fiatalok egyes rétegeire, vagy korosztályaira, hanem minden fiatalra hasson működési

területén. Azzal a céllal, hogy átörökítse a munkásőrök gazdag tapasztalatait, s a munkásőrök, különösen az alapítók példájával alakítsa ki a fiatalokban a szocialista rendszer iránti elkötelezettséget, a szocialista embert jellemző erkölcsi, akarati tulajdonságokat.

A munkásőrség által végzett ifjúsági nevelőmunkának az a feladata, hogy segítsen a marxista–leninista világnézet alapjainak kialakításában, a szülőföld szeretetének erősítésében, az ifjúsági közösségek fejlesztésében.

Célja a szocialista haza építése és védelme tartalmi egységének megismertetése a fiatalokkal.

A munkásőrök elsősorban személyes példájukkal nevelik a fiatalokat fegyelemre, elvtársiasságra, a szocialista fejlődésben elért eredmények megbecsülésére, gyarapítására. Arra törekszenek, hogy a környezetükben élő fiatalokkal megértessék a munkásőrök, hogy milyen ára volt elért eredményeinknek, s hogy értékeink megóvása, gyarapítása a fiatal generáció fontos feladata és jövője iránti felelőssége is. A munkásőrség ebben a szellemben vesz részt a fiatalok szocialista nevelésében, a párt ifjúságpolitikája végrehajtásában. A munkásőrség felismerte, hogy nem csak a hazafias-honvédelmi nevelés a feladata, hanem a sokoldalú személyiségformálás a kötelessége.

9. A munkásőrök igénybevétele

A munkásőrség harckészültségi feladatai – a Központi Bizottság döntéseivel összhangban – az egységes hátországvédelmi rendszerben konkrétan meghatározottak. A felkészítés célját, követelményeit a testület érvényben levő szabályzatai, utasításai tartalmazzák. A végrehajtás irányítása, szervezése, tervezése és ellenőrzése a vezető testületek, a törzsek feladata. A szakmai, a szakágazati tevékenység vezetése, a munka értékelése parancsnoki felelősség. A pártirányításnak, -ellenőrzésnek, a parancsnoki vezetéssel közösen állandó feladata a kiképzés hatékonyságának és az ésszerű takarékosságnak az egybevetése, az erő- és az időráfordítások mérséklése.

A felkészítés ráfordításai közül a munkásőrmegbízatás teljesítésére felhasznált idő állandó vizsgálata a legfontosabb. A parancsnoki állomány többsége fontos feladatának tekinti a munkásőrök igénybevétele összetevőinek elemzését és a szükséges intézkedések megtételét. Ennek hatására az elmúlt években jelentősen csökkent az állomány igénybevételi ideje. Figyelemre méltó, hogy a munkából történő vezénylések az összes igénybevétel egyharmadát nem haladják meg.

Az irányító pártbizottságok a parancsnokságok kezdeményezésére szigorították a rendezvények biztosítására, a más irányú társadalmi munkára történő igénybevétel feltételeit. Az eredmények jelzik, hogy vannak további lehetőségek, tartalékok az ésszerű mérséklésre.

A kiképzési célok elérését szolgáló hatékonyabb kiképzési formáknak, módszereknek szabadabb utat kell engedni. A rendelkezésre álló idő eredményes felhasználása összefügg a parancsnokságok, a törzsek tervező-szervező munkájával, a kiképzési tervekben a végrehajtás időigényének, idejének, helyének helyes megválasztásával. A kiképzés ésszerű koncentrálása, a törzsek tervező-, szervező munkájának javulása, az állomány felkészültségének növekedése az éves kiképzési időt átlagosan mintegy 24 órával csökkentette. A felkészítésre tervezett idő érdemi kitöltése, az üresjáratok, a felesleges várakozási idők, az indokolatlan utaztatások megszüntetése további forrásai lehetnek az igénybevétel mérséklésének.

Az igénybevételek helyes tervezésének az alapja a jövőben is a helyi körülményeket, a feltételeket figyelembe vevő elemzés.

A pártszervek irányító, ellenőrző munkája teremti meg a feltételét a munka összehangoltságának, koordináltságának, az eredményes végrehajtásnak.

A figyelmet arra kell irányítani, hogy a termelőegységek párt- és gazdasági vezetői tervszerűen vegyenek részt a munkásőrök igénybevétele időpontjai egyeztetésében. A testület és a termelés érdekeit figyelembe véve, meg kell találni az optimális arányokat, időpontokat. Az összevont kiképzést még jobban a termelés érdekeihez, munkacsúcsokhoz lehet igazítani. A termelésből történő igénybevételekben irányadó az egyharmados arány. A munkásőrállomány kettős feladatot vállalt és teljesít: a társadalom építését, a példamutató termelést és a felkészülést, szolgálatot a haza védelmében. E kettős feladat mellett azonban biztosítani kell számukra a szabad időt a családra, a művelődésre, a pihenésre, a szórakozásra.

A munkásőrök igénybevétele elrendelésekor mindenhol figyelembe kell venni a politikai és a gazdasági, valamint a munkásőrök egyéni érdekei és a kiképzési, a szolgálati érdekek összefüggéseit.

Az összes tényező figyelembevételével kell meghatározni a foglalkozások, a szolgálat rendszerét, időpontját és rendjét. A testület feladatainak maradéktalan ellátása mellett, a jövőben még jobban kell mérlegelni a termelés érdekeit és tervszerű együttműködést kialakítani a termelővállalatokkal,

-intézményekkel. Ehhez szükség van arra, hogy a pártszervek, -szervezetek vezetői és a parancsnokok egyaránt tisztában legyenek:

– az igénybevétel konkrét céljával és szükségességével, engedélyezési hatáskörükkel;

– a terület aktuális politikai, társadalmi, gazdasági viszonyaival;

– a munkásőrök megterhelésével, személyes gondjaikkal (családi élet, tanulás, szakmai továbbképzés, más irányú társadalmi lekötöttség stb.);

– azzal, hogy biztosítaniuk kell a munkásőrök számára a szükséges pihenőidőt, hogy a másnapi munkájukból – lehetőség szerint – ne essenek ki az előző napi igénybevétel (szolgálat) miatt.

Mindebből kitűnik, hogy milyen fontos politikai kérdés az igénybevételek elemzése, azok kedvező irányú befolyásolása, alakítása.

A Minisztertanács 49/1978. (X. 9.) számú rendelete

„I.

A MUNKÁSŐRSÉG ÉS FELADATAI

1. §

A Magyar Népköztársaságban a munkásőrség társadalmilag szervezett, önkéntes fegyveres testület, a munkásosztály, a dolgozó nép fegyveres szervezete.

2. §

A munkásőrség részt vesz a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendjének, a nép hatalmának, szocialista vívmányainak a védelmében, a békés alkotómunka biztosításában és ennek során:

a) óvja a szocialista államrendet;

b) részt vesz a közrend és közbiztonság fenntartásában, gyűlések és más rendezvények biztosításában, az államhatár őrzésében;

c) ellátja fontos létesítményeknek, továbbá egyes állami szerveknek és társadalmi szervezeteknek a biztosítását, meghatározott épületeknek a védelmét;

d) segítséget nyújt elemi csapás, más rendkívüli esemény idején az élet és az anyagi javak megmentéséhez, a károk elhárításához;

e) segíti az állampolgárok, vagy javaik ellen intézett és azokat közvetlenül fenyegető támadás elhárítását.

3. §

1. A munkásőrség feladatait önállóan, illetve a fegyveres erőkkel és más fegyveres testületekkel együttműködve látja el.

2. A munkásőrség tevékenysége során szoros kapcsolatot tart és együttműködik az állami szervekkel, a társadalmi szervezetekkel, szövetkezetekkel és a lakossággal.

II.

A MUNKÁSŐRSÉG SZERVEZETE

Irányítás és felügyelet

4. §

1. A munkásőrség állami felügyeletét és ellenőrzését a Minisztertanács látja el.

2. A munkásőrség élén az országos parancsnok áll, akit a Minisztertanács nevez ki.

3. A munkásőrség országos parancsnoka (továbbiakban országos parancsnok) az országos parancsnokság és az alárendelt parancsnokságok útján irányítja a munkásőrséget.

5. §

A munkásőrség keretében a következő parancsnokságok működnek;

a) az országos parancsnokság;

b) a budapesti, a megyei parancsnokságok;

c) az egységparancsnokságok.

6. §

A munkásőrség egységei századokra, a század szakaszokra, a szakaszok rajokra (alegységekre) tagozódnak.

7. §

1. A munkásőrség
a) társadalmi;
b) hivatásos és
c) polgári állományból áll."

TARTALOM

Oldal

Bevezető 3

I. A munkásőrség megalakulása, a testület fő feladatai 5

II. A munkásőrség működése 10
1. A testület szervezete és vezetése 10
2. A munkásőrség személyi állománya 11
3. A társadalmi állomány összetétele 12
4. A testületi tagság 12
5. A munkásőrök felkészítése, szolgálata 13
6. A munkásőrök felszerelése 15

III. A munkásőrség pártirányítása 16
A) A pártirányítás elvei a munkásőrségben 17
B) A pártirányítás formái 18
C) A közvetlnen pártirányítás megvalósulása a munkásőrségben . . . 20
1. A pártszervek határozatai, állásfoglalásai 20
2. A határozatok végrehajtásának ellenőrzése, segítése 22
3. A kádermunka 24
4. A munkásőrség rendeltetés szerinti működéséhez szükséges feltételek 28
5. A munkahelyi pártszervezetek 29

Oldal

IV. **A munkásőrség pártirányítása az egyes tevékenységi területeken** . . 30
A. Az erkölcsi-politikai állapot 30
B. A politikai nevelés 31
C. A politikai nevelés munkaformái 37
1. Az állományépítés 37
2. A politikai tájékoztatás, az információ 46
3. A munkásőrség propaganda- és sajtótevékenysége 47
4. A szocialista versenymozgalom 48
5. Az alegységgyűlések 49
6. Az egységgyűlések 50
7. A munkásőrhagyományok ápolása 51
8. A munkásőrség részvétele az ifjúság szocialista nevelésében . . 52
9. A munkásőrök igénybevétele 53

Függelék
A Minisztertanács 49/1978. (X. 9.) számú rendelete 57

86338 – KEP nyomdaüzem